

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel
op Vrijdag 24 november 1967

JEUGDBESCHERMING : WENS EN WERKELIJKHEID

Rede uitgesproken door Mr. Eric LENS

Jeugdbescherming ?

Protectiemaatregelen voor de jeugd in gevaar.

Deze bescherming is een dubbel schild waarvan het ene de jeugd in het algemeen beveiligd en het andere die kinderen en adolescenten die in het bijzonder bedreigd worden in hun normale opgang, ontplooiing en maatschappelijke integratie.

Vandaag belangt ons in het bijzonder deze individuele bescherming aan.

Dat ze zich niet richt tot het gezin dat zich bewust is van zijn moeilijkheden en uit eigen beweging beroep doet op personen en diensten die het kunnen helpen, ligt voor de hand maar tot die families die niet in staat zijn de problemen van opvoeding op te lossen zonder dat zij hulp inroepen van buiten uit of tot die gezinnen die uit onwetendheid, onverschilligheid, onbekwaamheid of koppigheid weigeren aan te kloppen bij de medische, sociale en psychologische centra en organismen.

U vat het onmiddellijk. Hier stuiten wij op een eerste praktisch probleem : hoe deze gezinnen ontdekken, hoe ze opsporen ?

Op 18-jarige leeftijd pleegde *John Straub* in een voorstad van *San Francisco* een gewapende overval op een bar. Toen hij trachtte te ontvluchten schoot hij over zijn schouder heen en doodde zo een der bezoekers.

De volgende dag blokletterden de kranten : « *Zoon uit een rijke familie begaat misdad* ». noch de kranten, noch de politie begreep iets van de moord, nochtans *John Straub* stond terecht wegens een halsmisdad.

Joan Mc Cord, criminologe verbonden aan de Stanford-University te New York en geïntrigeerd door de grote koppen in de kranten begon de levensgeschiedenis van de jonge gangster te reconstrueren.

De vader van *John* was hogere officier bij de Marine terwijl zijn moeder doceerde aan een High School.

De vrienden van de familie waren het allen er over

eens dat het de jongen aan niets had ontbroken ; het was een welstellend gezin.

Eén slechts ging niet akkoord : hij vertelde hoe *John* toen hij drie jaar was vaak de hele dag werd alleen gelaten onder de zorg van zijn vijfjarig broertje *Bill*, terwijl de beide ouders aan het werk waren en aan hun carrière dachten.

Geleid door deze aanduiding trachtte *Joan Mc Cord* het gezin te bezoeken. Aanvankelijk werd haar telefonisch verzoek afwijzend begroet : « Ik geef les weet U, en ik ben van plan het geval met mijn studenten te bespreken ».

Tenslotte werd ze toch uitgenodigd : zij had nooit gedacht in zo'n prettige sfeer terecht te komen en zo warm te worden ontvangen. Er werd gepraat over het mooie huis en over de militaire carrière van de kolonel. Na tien minuten of een kwartier bracht zij het gesprek op *John*. En op haar vraag hoe hij als kind was geweest kreeg zij een vloed van verhalen te horen waarin de woorden « koppig » en « onopvoedbaar » herhaald en benadrukt werden. Mevrouw *Straub* vertelde meteen dat ze er steeds had voor gezorgd dat er voor haar jongens voldoende te eten was en dat ze elke dag een warme maaltijd kregen. Als ze op reis gingen, zij en haar man, verhuurden zij het huis aan jonge mensen die beloofden voor het warme eten te zorgen.

Toen de kolonel aan de telefoon werd geroepen, vertelde Mevrouw *Straub* dat haar man eigenlijk geen kinderen had gewild en dat *John* daarom wellicht zo was geworden.

Wanneer op haar beurt Mevrouw *Straub* thee ging zetten vertelde haar man die zijn mond hield als ze samen waren, dat hij er zeker van was dat het met *John* nooit zo ver zou zijn gekomen als zijn vrouw haar carrière had willen opgeven om voor de kinderen te zorgen.

Door *Joan Mc Cord* daarover ondervraagd, zuchtte Me-

vrouw *Straub*: « Als ik maar geweten had dat het zo belangrijk was, had ik het wel beter gedaan ».

Dit is een historisch geval waaruit enkel de identificerende informatie is verwijderd. Deze keiharde feiten tonen aan hoe belangrijk het opsporen van kinderen en gezinnen in gevaar is.

Het is de taak van iedereen: zij begint bij burens, vrienden en verwanten; samen met de bevoegde autoriteiten en organismen moeten zij het de Jeugdbeschermingscomité's en de Jeugdrechtbanken mogelijk maken de toestanden te kennen en gepast op te treden.

Jeugd in gevaar.

Over de jeugd schreef de Amerikaanse pedagoog en auteur, *Bruno Bettelheim*: « With all the newstories about juvenile delinquency and cheating, young people are more straightforward, the more honest, more idealistic, more willing to respect what is truly respectable than they will ever be again. It is a pleasure to work with them, and to measure oneself against the unattainable standards of youth ».

« Ondanks alle nieuwtjes en praatjes over misdadige jeugd, is ze meer vooruitstrevend, eerlijker, idealistischer, meer ingesteld om te eerbiedigen wat werkelijk waard is geëerbiedigd te worden, dan dat ze ooit weer zal zijn. Het is prettig te werken met haar, en zichzelf te meten met die onbereikbare standaarden, de jeugd eigen. »

Tegenover deze belofte — en hoopvolle gestaltegeving der jeugd moeten we — helaas — ook haar ziektebeeld weergeven.

In zijn inleiding op de studiedagen te Luxemburg gewijd aan « *Les problèmes de l'enfance exposée à des dangers moraux et sociaux* » definieerde *Schaber* ze als volgt: « les enfants menacés dans leur développement personnel et leur adaptation sociale et qui rencontrent ou créent des difficultés particulières, en face desquelles leurs ressources personnelles et celles de leur milieu se révèlent insuffisantes ».

Bij verdere ontleding van deze bepaling, meen ik dat de diagnose van de zieke jeugd of de jeugd in gevaar zeer scherp werd gesteld.

Inderdaad, de ontluiking van de persoonlijkheid en de maatschappelijke aanpassing van het kind kunnen geremd of geschokt worden wanneer het wordt aangetaast, hetzij in zijn moraliteit of opvoeding, hetzij in zijn lichamelijke gezondheid of veiligheid.

Deze aantasting vindt zijn oorsprong

Ofwel in het feit dat de minderjarige zich overlevert aan prostitutie, ontucht, spel of activiteiten die er hem aan blootstellen;

Ofwel in het feit dat ouders of opvoeders tekort schieten in taak van opvoeding of toezicht;

Ofwel in het feit dat de ouders en opvoeders nalaten de gepaste verzorging te geven aan hun zieke, debiele of abnormale kinderen.

« Bien évident nous nous trouvons en présence de familles misérables, épuisées par l'absence de ressources, de logement et de santé, aux prises avec des problèmes familiaux complexes; épuisées c'est à dire, incapables de faire face et de ce fait, à la fois démissionnaires et agressives à l'égard de l'enfant en l'aimant et y étant profondément attachés.

Ce sont aussi des enfants exposés à l'alcoolisme, la prostitution et la débauche, ce tableau étant ou non associé à un tableau de misère générale, et toujours mêlés à des problèmes humains graves » zo schrijft *Myriam David* en zij gaat verder: « Peut-être à tort, ne pensons-nous pas assez à d'autres enfants, en danger eux aussi, enfants vivant dans les milieux dits « évolués » mais exposés à la personnalité profondément perturbée de leurs

parents — perturbations souvent masquées par un certain degré de réussite professionnelle ou sociale ».

Tot deze laatste categorie behoorde ongetwijfeld *J. Straub*.

Ik denk terug, niet zonder een tikje heimwee en enig schuldbesef, aan mijn stagetijd. Ik denk in het bijzonder aan de zittingen van het bureau van kosteloze raadplegingen: de schamelen, hoe boden zij zich aan? Zo weer- en hulpeloos, zij vochten niet meer, moe en uitgeput moreel en fysisch, zij incasseerden nog alleen.

Ik denk aan de zeer jonge advocaat die dat menselijk probleem toegespeeld krijgt in geheel zijn omvang en complexiteit. Hij kan geen afdoende oplossing geven bij gebrek aan hulpbronnen.

Welnu, thans is het de taak van het Jeugdbeschermingscomité en de Jeugdrechtbank de wegen en de middelen te vinden.

Het jeugdbeschermingscomité en de jeugdrechtbanken

De Wet op de Jeugdbescherming is een monumentale constructie die wij gezamenlijk zullen doorwandelen, of liever, doorlopen: ik zal zo vrij zijn zo nu en dan, hier en daar, een deur open te duwen.

Voor de leek wordt het wellicht een eerste kennismaking terwijl het voor de jurist een ontmoeting van oude bekenden zou moeten zijn.

De conceptie en de correlatieve structuren zal ik pogen weer te geven; maar mocht mij dit niet gelukken dan zal U mij dit niet — naar ik hoop — als een strafbare poging ten laste weerhouden.

Jeugdbeschermingscomité

In de hoofdplaats van elk gerechtelijk arrondissement wordt minstens één Jeugdbeschermingscomité opgericht.

Zo het belang van de jeugd, het bevolkingsaantal, de regionale en taalbehoeften het vereisen, kan de Koning er twee of meerdere in het leven roepen. Bovendien kunnen in de schoot van dit comité secties worden gecreëerd die beantwoorden aan dezelfde territoriale of taalcriteria.

Het comité wordt samengesteld uit 12 tot 24 leden die worden gerecruteerd uit diensten, instellingen of organisaties die zich bijzonder bezig houden met jeugdbescherming. Deze samenstelling is representatief. Hier schuilt dan ook een niet gering gevaar: de verpolitizing der benoemingen.

Ik durf dan ook de vrome wens uitspreken: mochten de wettelijke, professionele en humane kwaliteiten toch de enige benoemingscriteria zijn in deze zo delicate materie.

Preventie is de specifieke taak van het comité.

Op verzoek van de minderjarige zelf of op vraag van zijn ouders of van hen die met de feitelijke bewaking gelast zijn treedt het comité op: het verzamelt en behandelt de eerste elementen en wordt in deze opdracht geholpen door de onderscheiden technische diensten.

Zo onderzoekt de sociale dienst de fysische en mentale toestand, evenals de morele en maatschappelijke background van de adolescent, terwijl de medico-psychologische dienst dit onderzoek vervolledigt.

Aan de hand van de verkregen elementen zal het comité kunnen beslissen welke maatregelen er kunnen genomen worden.

Vervolgens worden ze georiënteerd en gecoördineerd tot een gedragslijn die in volle vrijheid door de belanghebbende kan aanvaard of verworpen worden. Want dit is essentieel: de blijvende vrije toestemming der hulpvragende partij wordt geponeerd.

Dit houdt in:

1) dat de verantwoordelijke voor de minderjarige op elk gebied de interventie van het comité of zijn diensten kan weigeren, zelfs tijdens het onderzoek;

2) dat, met het oog op de behandeling, zij zelf de organismen of de personen die hun voorkeur hebben, mogen kiezen;

3) ook dat zij zich al of niet akkoord kunnen verklaren met het aandeel der kosten waarvoor zij zullen moeten tussenkomen.

Een vraag die U zeker reeds heeft beziggehouden is de volgende: wie betaalt hier de rekening?

In principe zijn de maatregelen die genomen worden door het comité ten laste van het budget van het Ministerie van Justitie, voor zover zij niet zouden gedekt worden — door de jeugdige zelf — zijn onderhoudsplichtigen of — één of ander openbare of private instelling. Dat de gelden worden voorgeschoten door de staat, is licht te begrijpen, hij biedt ook — gewoonlijk toch — de meeste waarborgen t.a.v. de schuldeisers.

Maar het comité duidt de private en publieke organisaties aan die financieel moeten tussenkomen, ook bepaalt het in welke mate de adolescent, zijn ouders of zijn verantwoordelijken, financieel moeten bijdragen.

Tegen deze beslissing kunnen zij zich verhalen bij de Jeugdrechtbank. Hieruit blijkt nogmaals de grote bekommernis van de wetgever om de minderjarige actief te betrekken bij de individuele profylaxie en zijn eigen vrijheid te eerbiedigen, wat getuigt van het eigentijdse karakter van deze wet.

Om zijn zo diverse als uitgebreide taak naar behoren te kunnen uitvoeren, heeft de wetgever aan de Minister van Justitie opgedragen, verschillende diensten en centra te organiseren en ter beschikking te stellen van het comité.

Het zijn: het *Administratief Secretariaat*; de eigenlijke *Sociale Dienst* en de *Technische Centra*.

Oorspronkelijk was het *Administratief Secretariaat* niet uitdrukkelijk voorzien in de wet van 8 april 1965, maar uit de parlementaire bescheiden blijkt dat het creëren ervan steeds in de bedoeling van de wetgever lag. Het kwam dan ook tot stand bij K.B. van 30 juni 1966 en heeft een specifieke administratieve opdracht:

— het verzamelen der gegevens die door de ouders, voogden, minderjarigen of technische centra worden verstrekt;

— het samenstellen van de bundels;

— de kennisgeving van richtlijnen aan de uitvoeringsdiensten;

— de boekhouding en andere.

Dat daarentegen de eigenlijke *Sociale Dienst* niet uit de jeugdbescherming kan worden weggedacht, ligt voor de hand: Art. 64 van de Wet op de Jeugdbescherming voorziet er dan ook uitdrukkelijk één in elk gerechtelijk arrondissement.

Deze dienst bestaat uit vrijwillige en permanente afgevaardigden.

Van deze laatsten staan sommigen ter beschikking van het Jeugdbeschermingscomité en anderen van het Parket van de Jeugdrechtbank. Het zijn staatsambtenaren d.i. zij staan qua tucht en bevordering onder het gezag van de Minister van Justitie.

De vrijwillige afgevaardigden daarentegen worden enkel vergoed voor hun reis- en verblijfkosten.

Beiden, permanente en vrijwillige, moeten houder zijn van een diploma waaruit blijkt dat zij voldoende pedagogische of sociale kennis bezitten. Na vooraf geslaagd te zijn in een examen dat toelating geeft tot een proef-

tijd, worden zij geplaatst onder de leiding en de controle van de autoriteiten van het comité.

Hier zou ik een kleine suggestie durven doen: kan het niet overwogen worden dat er eventueel advocatenstagiaires zouden worden opgenomen in het kader der vrijwillige afgevaardigden? Inderdaad, zou dit geen prachtige voorbereiding zijn voor eventueel later te benoemen jeugdmagistraten?

Blijven nog de *Technische Centra*.

In elk gerechtelijk arrondissement of ten minste in elke provincie moet het Jeugdbeschermingscomité er over kunnen beschikken: het zijn werkinstrumenten.

Het *medico-psychologisch centrum* bestaat uit geneesheren, psychiaters en psychologen die de lichamelijke, psychische en morele afwijkingen van de minderjarigen opsporen, daarover een diagnose stellen en wenken tot voorlichting bij de opvoedings- of behandelingsmethoden geven.

Om in spoedgevallen de jeugdigen op te vangen totdat de sociale dienst en het medico-psychologisch centrum hun onderzoek hebben afgesloten, werden de centra voor eerste onthaal opgericht; vandaar uit worden zij geplaatst in een aangepast milieu of gespecialiseerde inrichting.

U ziet dat de rol van het Jeugdbeschermingscomité in het geheel der Jeugdbescherming van enorm groot belang is.

— Op regionaal of lokaal vlak vindt het initiatieven die beantwoorden aan reële behoeften: of liggen de noden van de jeugd op het platteland niet anders dan deze van de grootstad? Of liggen de noden van het arbeiderskind niet anders dan deze uit de «zogezegde» geëvolueerde milieu's?

— Op nationaal vlak kan het de inspirerende motor zijn van een algemeen jeugdbeleid.

De grenslijn tussen de algemene en individuele profylaxie kan niet worden getrokken; zij raken mekaar en werken op elkaar stimulerend en verrijkend in.

Jeugdrechtbanken.

Het ware te mooi geweest dat in het raam van de sociale protectie alle problemen in verband met het kind in gevaar en zijn familie, steeds een oplossing hadden gekregen door tussenkomst van het Jeugdbeschermingscomité, zijn diensten, centra en organismen.

Neen, de Jeugdrechtbank is een reële noodzaak wanneer de toestand zo is dat er dwangmiddelen worden vereist en er belangen- en rechtsconflicten ontstaan.

De gespecialiseerde rechters die in de Jeugdrechtbank zetelen, spreken zich uit over de onderscheiden vorderingen ter bescherming van de jeugd en de burgerlijke geschillen die rechtstreeks betrekking hebben op de essentiële rechten en het juridisch statuut van de minderjarige.

Uit het tweeledig karakter van de taak van de Jeugdrechters komt ook de meer bijzondere aard van onze Jeugdrechtbank naar voren; zij moeten vonnissen vellen met een penaal-correctief karakter — vergeeft u mij dat ongelukkig woord «penaal» — én op civielrechtelijk gebied.

Reeds in het wetsproject van 13-9-1963, neergelegd door Minister Vermeylen, werd de hiernavolgende tekst opgenomen; het is het huidige artikel 7, alinea I: «In elke rechtbank van eerste aanleg wordt er een afdeling, Jeugdrechtbank genaamd, ingericht die uitsluitend kennis neemt van de zaken die haar door deze wet worden toegewezen».

Ofschoon het project van deze wettekst nooit enige verandering onderging, toch werd de idee, de oorspronkelijke

optiek van haar auteurs, in de loop van de parlementaire discussies volledig gewijzigd.

Inderdaad, aanvankelijk werd beoogd — en dit in aansluiting met de gerechtelijke hervorming — dat de Jeugdrechtbank naast de rechtbank van eerste aanleg, de rechtbank van koophandel en de sociale rechtbank, zich als een vierde afzonderlijke afdeling in de gerechtelijke organisatie van het arrondissement zou integreren.

In dit perspectief werd dan ook het wetsproject op 13 september 1963 neergelegd: de jeugdrechtbank zou een reële autonome entiteit zijn.

Maar de besprekingen in de Senaatscommissie hebben er toe geleid dat deze oorspronkelijke idee moest prijsgegeven worden: inderdaad, aan de Jeugdrechtbank wordt een belangrijke bevoegdheid toebedeeld op burgerlijk gebied die normaliter toebehoort aan de rechtbanken van eerste aanleg.

Het volstaat de lijst der *mogelijke civiele* conflicten waarbij de jeugdige kan betrokken zijn, te overlopen om zich rekenschap te geven van het enorm arbeidsveld van de Jeugdrechter.

Ik noem even op: problemen in verband met:

- de woonplaats van de minderjarige;
- de toestemming tot zijn huwelijk;
- maatregelen bij de scheiding der ouders;
- zijn adoptie;
- uitoefening van de ouderlijke macht, zowel wat zijn persoon als goederen betreft;
- voogdij en ontvoogding.

Geen enkele titel van het Personenrecht ontbreekt!

Welke konden nu de beweegredenen van de Wetgever geweest zijn om aan de Jeugdrechters ook civielrechtelijke bevoegdheid te geven?

Waarom dit dualisme?

Het lag ongetwijfeld in de bedoeling van de Wetgever — en het strookt volkomen met de geest van de nieuwe wet te vermijden dat aan het optreden van de Jeugdrechter alleen een *quasi-repressief* karakter zou worden toegemeten. Ten onrechte heeft de kinderrechtbank van 1912 nog teveel de image van een boeman die sancties uitdeelt. De Jeugdrechter daarentegen zou — en ik citeer — « un magistrat de type familial » worden die de belangen van het kind, zo moreel als stoffelijk, zou behartigen.

Vervolgens kan de Jeugdrechter thans, gewapend met de elementen die hem door de sociale en medico-psychologische diensten worden verstrekt, een juiste en praktische beslissing nemen.

Onze magistraten moesten maar al te dikwijls vonnissen vellen aan de hand van de adviezen verstrekt door het openbaar ministerie of zich baseren op de wet of zelfs op de tegenstrijdige verklaringen van de partijen, naar voren gebracht bij monde van hun advocaten...

Wij hoeven elkaar geen Liesbeth te noemen: wij kennen allen de waarachtigheid en de betrouwbaarheid van sommige verklaringen.

Ten slotte, heeft de Jeugdrechtbank een belangrijke *controleerende* bevoegdheid in verband met de uitvoering van de ouderlijke macht: de rechter heeft tot opdracht na te gaan waar « het reële belang » van het kind ligt.

Nu kan de Jeugdrechter met volle kennis der elementen een conflict in verband met het bewakingsrecht van het kind, oplossen of vermijden en over een verzoek tot wijziging van het burgerlijk statuut of de juridische bekwamenheid van de adolescent beslissen.

Wanneer ik het daareven had over het eigen karakter van de Jeugdrechtbanken, sprak ik u terloops reeds over de eigen structuur. Ik veroorloof mij dan ook nu zeer kort te zijn.

De Koning bepaalt per arrondissement het aantal ka-

mers in de jeugdrechtbank. Zo heeft het gerechtelijk arrondissement Brussel zeven, Antwerpen vier, Gent, Charleroi, Luik drie, Dendermonde, Leuven, Kortrijk, Brugge en Bergen twee kamers, terwijl de overige arrondissementen er slechts één tellen.

Deze kamers worden voorgezeten door een alleenzettelend rechter die voor de eerste maal voor een voorlopige termijn van drie jaren wordt aangeduid. Na een ambts-termijn van acht jaar wordt die aanduiding definitief.

Zo de Wetgever heeft gesteld dat een kandidaat-jeugdrechter reeds effectief een rechterlijk ambt moet hebben bekleed, dan lag het toch ook in zijn bedoeling — ofschoon niet uitdrukkelijk geëist door de wet — dat de kandidaat een bijzondere geschiktheid en ondervinding zou hebben van de jeugd en haar problemen.

Voor de Jeugdkamers van beroep — er zijn er te Gent, Brussel en Luik telkens één — duidt de Koning de voorzitter onder de kamervoorzitters of raadsheren van het Hof van Beroep aan.

Mocht er iemand onder U een bijzondere interesse hebben voor het financieel aspect van deze aanduidingen, dan beveel ik hem ten eerste de lezing aan van art. 91, par. 3, al. 2.

De Prokureur des Konings duidt de ambtenaren van het Openbaar Ministerie die moeten optreden in de jeugdrechtbanken aan. Dit laat toe de substituten voor te bereiden en te specialiseren.

Even nog, wil ik dit onderstrepen — het is essentieel —: telkens de Rechtbank van Eerste Aanleg zich zal moeten uitspreken over de voorlopige maatregelen t.a.v. de minderjarige, zullen de ambtenaren verbonden aan de jeugdrechtbanken verplichtend moeten optreden.

Een of meerdere *onderzoekersrechters* worden door de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg gelast met de behandeling der zaken die behoren tot de bevoegdheid van de jeugdrechtbank.

Over de aanduiding van de zo onmisbare *griffiers* vinden we in de wet geen enkel spoor maar « les besoins créent l'organe ».

De advocaat? Deze werd nu eens niet vergeten.

Hoe zou de jeugdige in nood dat sacrosante recht op verdediging niet genieten? Neen, in zijn bekommernis om de jeugdige delinkwent ging de Wetgever zelfs verder. Bij de behandeling van de maatregelen t.a.v. de minderjarige — hij is partij in zake — moet hij worden bijgestaan door een raadsman; de advocaat neemt deel aan de debatten die in de raadmakamer plaats grijpen, terwijl de minderjarige daar gewoonlijk niet bij aanwezig is. Dat dit een gelukkige en psychologisch verantwoorde innovatie is, moet ik aan niemand uitleggen.

De geneesmiddelen hadden wel eens gevaarlijker dan de ziekte kunnen zijn!

Aan mijn Stafhouder — wie is er beter geplaatst om er op te antwoorden — wil ik het delikate probleem van de verplichte rechtsbijstand en de eventuele honorering van de advocaat voorleggen.

* * *

Zo naderen we stilaan het einde van onze tocht.

Vooraleer het monumentale gebouw van de jeugdbescherming waarin ik even uw mentor was, te verlaten, kan ik niet anders dan enige wensen uitspreken, maar moet ik u ook deelgenoot maken aan mijn vreesgevoelens die ik — helaas — niet van mij kan afzetten.

Wanneer de sociale afgevaardigden en de leden van de medico-psychologische centra hun enquêtes in de gezinnen in nood gaan doen, dan blijkt al vlug dat de ondervraagden gaan vertellen wat ze nog slechts aan de huurvrouw vertelden, dat ze — wat later — vertellen

wat ze slechts aan hun man vertelden, dat ze — nog later — vertellen wat ze niet aan hun man vertelden, dat ze ten slotte — vertellen wat ze zelf nog niet wisten.

Wij kunnen het dan zó stellen dat de noodzaak van de openbaarheid, hand in hand met die van de discretie moet gaan, zoniet vrees ik dat deze enquêtes gelijk kunnen staan aan diefstal met braak in de intimiteit, roof van vertrouwen en een aanslag op de geestelijke onafhankelijkheid van de cliënt.

Wanneer in dezelfde orde van ideeën — het is geen loutere veronderstelling — met het oog op de jeugdbescherming, de interventie in de ouderlijke macht van onze Jeugdrechtsbanken en Parketten, een substitutie of een in-de-plaatsstelling zou worden, dan vrees ik — en ik ben niet de enige — dat het doel gesteld door deze nieuwe wet ver voorbij zou worden geschoten.

Omdat de *kurve* van de stijgende welvaart en die van de groeiende criminaliteit parallel de hoogte ingaan en omdat het gevaar groot is dat de maatregelen genomen door het jeugdbeschermingscomité en de jeugdrechtsbanken zouden worden achterhaald en voorbijgestreefd door

de zo snel evoluerende realiteit, spreek ik de wens uit, dat de casus van de minderjarige in gevaar en zijn familie, met de grootste diligentie en soepelheid zouden worden behandeld.

Omdat de *noden* zo groot en de behoeften zo veelvuldig zijn, spreek ik de wens uit dat een ruim potentieel aan bevoegde mensen en materiële middelen ter beschikking zou worden gesteld, zoniet — vrees ik — is deze wet een doodgeboren kind.

Omdat het om *mensen* gaat, mensen in nood en zo kwetsbaar, spreek ik de wens uit dat de administratieve verstarring en het procedure-formalisme niet de doodbrengende kanker zouden worden van deze zo humane wet.

Omdat de *jeugd* voor een volk en een land zo'n waardevol bezit is, kan geen inspanning te groot, geen prijs te hoog zijn; daarom spreek ik de wens uit dat de geestdrift die de auteurs van deze wet heeft bezielde, zou overslaan op allen die aan de uitvoering en de toepassing ervan meewerken, want «niets groots in de wereld is er tot stand gebracht zonder enthousiasme».

Rede van de Heer Stafhouder E. GILSON DE ROUVREUX

Nogmaals levert het Vlaams Pleitgenootschap het bewijs van de doeltreffende en voornamelijk rol die het in het Vlaamse rechtsleven en meer in het bijzonder in de beroepswerkzaamheid van onze balie speelt.

Bij het vervullen van deze rol blijft het trouw aan de wezenskenmerken van de Vlaamse cultuur en traditie, en tevens streeft het naar oorspronkelijkheid, wars van nabootsing van onze burens, zowel uit het noorden, als uit het zuiden.

Op de scheidingslijn tussen twee grote cultuurstromingen, midden in de verleiding tussen de Nederlandse en de Franse cultuur, bleef het Vlaams Pleitgenootschap zichzelf en slaagde het erin in de hoofdstad een opmerkelijke aantrekkingskracht te verwerven, zowel bij de jonge Nederlandstalige advocaten, als bij het intellectuele publiek.

Van die levenskracht en levenwil van Uw vereniging, waarde Confraters, hebt U ook blijk gegeven door niet huiverig te staan tegenover betrekkingen met de «Conférence du Jeune Barreau», betrekkingen waarvan ik kan getuigen dat zij met de dag talrijker en hartelijker worden. Uw homogeniteit en Uw oorspronkelijkheid hebben er niet onder geleden; integendeel, zij werden erdoor versterkt.

De eigenheid van het Vlaams Pleitgenootschap blijkt — maar lang niet alleen — uit zijn sociaal gemeenschapsgevoel, uit een zeker nuchter aanpakken van de zaken en uit een progressistische geest.

Dat mij de eer en het genoegen te beurt valt, hier de eerste vrouw die voorzitter werd van een Brusselse Jonge Balie, meester Hilde Pée, eerbiedig te begroeten en hartelijk te feliciteren, is een zeer duidelijke en tevens bijzonder charmante illustratie van dit laatste kenmerk.

Wat de eerste twee karakteristieken betreft, het onderwerp dat U, waarde confrater, meester Lens, voor Uw openingsrede hebt gekozen, biedt mij nogmaals de gelegenheid mijn bewondering uit te spreken voor de belangstelling van uw pleitgenootschap voor concrete actualiteit en het voortdurend streven, om ambtgenoten en het grote publiek voor te lichten omtrent de gerechtelijke en de rechtskundige problemen van onze tijd.

Van deze zo belangrijke opdracht, hebt U zich waardig en vakkundig gekweten met de eigenschappen van het gemoed die Uw onderwerp vergde. Ik moge U daarvoor en voor uw welsprekenheid in het openbaar gelukwensen.

Het werd reeds vermeld dat het ontwerp van de wet waarvan U sommige aspecten belicht hebt, te danken is aan een gewezen voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap, minister Vermeylen.

In dit verband wil ik eraan herinneren dat de vader van de wet, toen hij nog maar meester Pierre Vermeylen was, het belangrijk handboek schreef over de ambtsregelen en gebruiken van de advocaten — een boek dat elk stafhouder waarlijk altijd bij de hand moet hebben —. Het is dan ook geenszins verwonderlijk dat de wetgever zoveel begrip heeft betoond voor de sociale rol van de advocaat en dat hij hem in de werking van de jeugdrechtsbanken een zo voornamelijk plaats heeft toebedacht.

* * *

Er zijn in werkelijkheid weinig gezinnen waar de vele vertakkingen van de wet betreffende de jeugdbescherming, op kortere of langere termijn, zonder uitwerking zullen blijven.

Afgezien van het probleem dat bescherming van minderjarigen tegen het gezinsmilieu doet rijzen, afgezien ook van de moeilijkheden die het wangedrag of de onbuigzaamheid van minderjarigen meebrengen, bemoeit de wet zich ook met bijna elk aspect van het burgerlijk recht, wanneer er minderjarigen bij betrokken zijn: bewaking van minderjarigen, als de ouders overleden of gescheiden zijn, woonplaats van minderjarigen, huwelijk van minderjarigen, beheer van hun goederen, ontvoeging, adoptie enz. ...

Voor de eerste maal worden dus twee heel verschillende gebieden samengebracht.

Tot nog toe deden de problemen in verband met minderjarigen zich eerder voor als het verlengde of het bijkomende van de rechten en verplichtingen die voor de wereld van de volwassenen golden.

Geen wonder dan dat de advocaten, in weerwil van

hun begripsvermogen of hun fijngevoeligheid, deze problemen soms met een traditionele geesteshouding hebben aangepakt.

Plachten ze het immers niet als hun ware opdracht te beschouwen, dat zij uit alle macht en met een beroep op al hun talent, nu eens het kind of zijn ouders tegen het gerecht, en dan weer belangen en wensen van hun cliënten tegen die van hun tegenstrevers verdedigden, zelfs als er kinderen bij betrokken waren?

Als het om gerechtelijk vervolgde kinderen ging, was de traditionele rol van de advocaat, reeds voor de wet van 8 april 1965, aanmerkelijk gewijzigd of juist, nader omschreven en aangepast.

Al wilde men de vergissing vermijden die erin bestaat de kinderrecht te beschouwen als de ware advocaat van het kind — een rechter blijft een rechter, zelfs als hij zich moet laten leiden door het belang van het kind en niet door zijn repressieve opdracht — toch was gepoogd de advocaten — zelfs al bleven zij advocaten — te doen inzien dat in zulke kiese materie een zekere specialisatie geboden was.

Om de verdediging van de kinderen te behartigen, was in 1950 al bij onze balie, een vijfde afdeling van het bijstandsbureau opgericht waarbij een aantal advocaten van allerlei leeftijd was aangesloten. Zeer vlug hebben deze advocaten die meer openstonden voor de verschillende aspecten van de jeugdproblemen, ingezien dat het noodzakelijk was met de rechter en het openbaar ministerie samen te werken, om te weten waar het echte belang van het kind te vinden was.

Deze zogenaamde «specialisatie» lijkt me sinds de nieuwe wet bijzonder aangewezen voor een advocaat die geregeld voor de Jeugdrechtbanken wil pleiten. In dit verband doe ik een dringend beroep op alle advocaten en inzonderheid op de jongeren. Deze specialisatie mag niet uitsluitend op het technische gericht zijn. Veeleer gaat het om een zekere belangstelling en een gemoedsgesteldheid, die de algemene advocatenopleiding moeten aanvullen.

Deze belangstelling moet beslist uitgaan naar de studie van de sociale, de psychologische en de medische problemen die de jeugd doet rijzen. Men kan zich op dit gebied inwerken door het lezen van gespecialiseerde studies of werken, door het bijwonen van leergangen en congressen. Er zijn studiedagen bij voorbeeld voor sociale assistenten. Ik twijfel er niet aan dat advocaten die het zouden aanvragen er, evenals sommige magistraten, uitgenodigd kunnen worden. Wat zij er zouden leren en het contact dat zij er zouden hebben, kan bijzonder vruchtbaar zijn.

Het persoonlijkheidsdossier en het sociale onderzoek steunen hoe langer, hoe meer op medische en psychologische tests. Hoe kan een advocaat die geen begrip van die kwesties heeft, doeltreffend de draagwijdte ervan nagaan? Hoe kan deze advocaat overigens de rapporten van de sociale assistenten — deskundigen op dit gebied — tot in het minste detail begrijpen? Hoe kan hij ze slagvaardig toelichten, aanvullen of bespreken tegenover magistraten — die eveneens gespecialiseerd zijn; hoe kan hij pleiten over de persoonlijkheid van het kind of van de personen die het onder hun hoede hebben, als hij niet tenminste een kijk op deze problemen heeft?

Zonder deze inspanning bestaat er gevaar dat een van de voornaamste onderdelen van de rol die de advocaten voor de Jeugdrechtbanken te spelen hebben, slecht wordt vervuld.

Aangevuld met de gezinservaring of de persoonlijke ondervinding van de advocaat, dient deze bijzondere opleiding verder ingepast te worden in het kader van onze

algemene vorming en wel, om de verheven kijk op de dingen te behouden, die zo onontbeerlijk is. Het volstaat immers niet een afzonderlijk probleem technisch op te lossen, het behoort te worden gezien in het geheel van een leven, van een gezin, van een samenleving.

Deze bijzondere kijk behoort de advocaat te hebben, zowel als hij pleit in een materie die uit het strafrecht voortvloeit, als wanneer het om een materie gaat in verband met het burgerlijk recht, en dit is vrij nieuw.

Het is zaak te weten dat wij thans voor een soort van recht «sui generis» staan. Zoals de heer rechter Lox schreef: «Si ce droit ne peut être punitif, lorsqu'il est issu du droit pénal, il ne doit pas être un droit de protection parentale lorsqu'il est issu du droit civil». Omdat hij de toekomst belichaamt, wordt de jongere een rechtssubject en moet hij als zodanig worden beschermd, als zijn natuurlijke beschermers — de ouders — daar om enige reden, niet op een passende wijze voor kunnen zorgen. Het antwoord van de advocaat op deze ontwikkeling van de rechtsopvattingen moet doeltreffend, soepel zijn en getuigen van een rijke verbeelding.

* * *

Hoewel de geest die hem behoort te bezielen ten aanzien van dit nieuwe recht en deze nieuwe rechtbanken dezelfde moet zijn ongeacht of het gaat om eigenlijke beschermingsmaatregelen dan wel om louter burgerlijke discussies, toch zal het verschil in materie en procedure noodzakelijk bepaalde verschillen meebrengen in de problemen die rijzen.

Gaat het om burgerlijke rechten, de hoede van een kind naar aanleiding van een echtscheiding bijvoorbeeld, dan treedt de advocaat doorgaans op, op verzoek van één of meer ouders. In 't algemeen, is er dus bijna geen tegenstrijdigheid van belangen tussen degene, die de advocaat raadpleegt, en het kind.

Toch kan er de advocaat niet genoeg op worden gewezen, dat hij in deze aangelegenheden waarin bepaalde gewoonten aangenomen kunnen zijn, tot plicht heeft onafhankelijk te staan tegenover degenen, die bij hem te rade kwamen. Onafhankelijkheid is hier meer dan waar ook een fundamentele en dwingende plicht.

Het criterium waardoor de advocaat zich moet laten leiden, blijft steeds het belang van het kind. Dit criterium kan hem soms dwingen in te gaan tegen de verblindende van zijn eigen cliënten, die hij met alle middelen moet pogen voor te lichten en te overtuigen.

Slaagt hij hier niet in dan moet hij hun duidelijk maken dat hij in geweten in de zaak niet kan pleiten dan in de zin die hij heeft aangegeven. Misschien zal hij er hun vertrouwen bij inschieten, maar tegenover hetgeen zijn geweten hem oplegt, blijft hem geen keus over.

Het belang van het kind eist ook — hier meer nog dan elders — dat de advocaat alles in het werk stelt om tot een verzoenende oplossing te komen. De beslissing van de rechter behoort, in de mate van het mogelijke, een overredende uitspraak te zijn, die aller instemming wegdraagt, met inbegrip van die van de minderjarige. Deze moet immers het gevoel hebben dat de beslissing in de gegeven omstandigheden, de best mogelijke is.

In zulk broos gemoed, dat door de spanning in het gezin nog kwetsbaarder is geworden, kan een uitspraak die botweg ongelijk geeft aan vader of moeder, van wie hij houdt en die hij bewondert, voorgoed een fijngevoelig en essentieel samenstel breken. Het streven naar de best mogelijke oplossing vergt verder van de advocaat een

bizonder nauwe samenwerking met het openbaar ministerie. Dit dient onder meer tot uiting te komen in een actieve voorbereiding van de zaak nog voor de terechtzitting, zodat deze, als zij niet voorkomen kan worden, althans zou plaatsgrijpen in een sfeer van ontspannen samenwerking, met openheid en in een opbouwende geest.

* * *

Het spreekt vanzelf dat diezelfde beginselen gelden, als het gaat om aan hun lot overgelaten jongeren of jeugdige delinquenten, maar op dit stuk geven de artt. 55 en 57 van de wet de advocaat een welbepaalde opdracht.

De wetgever heeft immers met wijsheid bepaald: «Heeft de minderjarige geen advocaat, dan wijst de stafhouder of het bureau voor kosteloze raadplegingen er een aan».

De draagwijdte van deze bepaling werd op 30 november 1966 nader omschreven door een Brusselse werkgroep waarin kinderrechtters, substituten van de procureur des konings en advocaten zitting hadden. Er werd aan herinnerd dat het in de eerste plaats de plicht van de ouders is te zorgen voor de verdediging van hun kinderen en een advocaat te kiezen. Aanwijzing van ambtswege is enkel een aanvullende maatregel.

Dit is maar normaal. De ouders moeten zich bewust blijven van hun rol en hun verantwoordelijkheid behouden. Zij mogen de Jeugdrechtbank niet beschouwen als een soort technische dienst, die hun elke verplichting of kommer ontnemt.

Komt de aldus door de ouders aangewezen advocaat tot de bevinding dat het welbegrepen belang van het kind strijdig is met het belang of de richtlijnen van hen, die hem de zaak hebben opgedragen, dan moet hij zich dadelijk terugtrekken en een ander advocaat wordt van ambtswege aangewezen om de minderjarige zelf te verdedigen.

In haar resolutie van 8 december 1966 heeft de Conferentie van de Belgische Stafhouders van haar kant erop gewezen dat de aldus ingevoerde toevoeging van ambtswege niet noodzakelijk kosteloos optreden van de advocaat betekent; deze mag, zelfs wanneer hij aangesteld werd om uitsluitend de belangen van de minderjarige te verdedigen, aan de ouders, in verhouding tot hun financiële mogelijkheden, een ereloon vragen. De plicht van de ouders bij te dragen in de kosten van een door de wetgever onontbeerlijk geachte verdediging, is maar een toepassing van de onderhoudsplicht die artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek de ouders ten aanzien van hun kinderen oplegt.

* * *

Heel wat overwegingen verantwoorden immers dat het noodzakelijk is dat het kind door een advocaat wordt bijgestaan.

In menig geval is het kind dat voor de Jeugdrechtbank terecht komt niet meer dan een verdwaald, opgejaagd klein dier. Rondom zich ziet het het ingewikkelde raderwerk van onbekende of miskende instellingen. Wat gaat er schuil achter de schijnbare welwillendheid van die vreemden, die ondervragingen en de valstrikken van de tests? Wie zijn vertrouwen schenken? Wie om raad vragen?

In deze sfeer van vertwijfeling komt dan de advocaat opdagen, zijn advocaat, die ondubbelzinnig daar is, uitsluitend om hem bij te staan, te verdedigen, raad te geven. De advocaat moet er zorg voor dragen dit nood-

zakelijk vertrouwen niet teleur te stellen. Nooit mag hij zich vereenzelvigen met het openbaar ministerie, of met de rechter, of met de sociale assistent, die soms de indruk kan geven een verlengstuk van de rechter te zijn.

De in het belang van de minderjarige noodzakelijke samenwerking mag in diens ogen nooit de schijn van verraad aannemen.

* * *

De advocaat moet ook zo spoedig mogelijk optreden. Voor de debatten is hij immers de aangewezen tussenpersoon, om de ouders ertoe te brengen sommige maatregelen te treffen, die de rechter misschien in staat zullen stellen er minder onaangename te nemen. Van meet af aan is hij de aangewezen vertrouweling en raadgever van het kind.

Is de minderjarige wegens dringende noodzaak voorlopig ondergebracht in een instelling ver van Brussel, dan kan de noodzakelijkheid hem een bezoek te brengen voor de jonge advocaat het financiële probleem van de reiskosten doen rijzen. Ik vestig de aandacht van het bestuur op dit aspect van de kwestie. Een Rijkstegevoetkomst lijkt hier verantwoord.

Bij het vervullen van zijn gerechtelijke taak mag de advocaat evenmin het menselijk, als het rechtskundig aspect van het debat uit het oog verliezen. Meer in het bijzonder behoort hij de bevoegdheid van de rechtbank en de kwalificatie der feiten na te gaan, de rechter ertoe te brengen sommige elementen opnieuw te doordenken en actief mee te zoeken naar de best mogelijke oplossing.

In deze opdracht heeft de advocaat het voorrecht kennis te mogen nemen van het gehele dossier — met inbegrip van de vertrouwelijke stukken over de persoonlijkheid van de minderjarige en diens leefmilieu. Hij mag en moet tegelijk aanwezig zijn, als de Jeugdrechtbank van oordeel is dat zij zich in de raadkamer moet terugtrekken, om zonder dat de minderjarige erbij is, bepaalde aspecten van zijn persoonlijkheid te bespreken.

De Conferentie van de Stafhouders heeft er in dit verband op gewezen dat de advocaat omzichtig en behoedzaam moet optreden als het voor de verdediging vereist is, de minderjarige of diens ouders, sommige elementen uit het persoonlijkheidsdossier of het sociaal onderzoek ter kennis te brengen. De verantwoordelijkheid van de advocaat is hier bijzonder kies. Er kan niet genoeg de nadruk op worden gelegd.

Zijn de debatten gesloten, dan mag de Jeugdadvocaat, verdediger in de ruime zin van het woord, zijn dossier nog niet afsluiten.

Artikel 60 maakt het de Jeugdrechtbank mogelijk te allen tijde de getroffen maatregelen in te trekken of te wijzigen. De advocaat, die met de minderjarige of diens ouders in contact blijft, is goed geplaatst, om ofwel het Openbaar Ministerie of de rechter een wijziging of een aanpassing van het regime voor te stellen, ofwel de ouders de raad te geven, na verloop van de wettelijke termijn van één jaar, hiertoe een verzoekschrift in te dienen.

* * *

Deze nieuwe en boeiende materie biedt ons dan ook, Waarde Confraters, onbepaalde mogelijkheden, om op een bijzonder humane wijze mee te werken aan een taak, die ons tot in het gemoed raakt, doordat wij zo de zwakken kunnen bijstaan, en die ons verheft doordat wij zo de toekomst helpen bepalen.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr. Hilde PÉE, voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap

Na een welkomswoord tot de talrijke vooraanstaande aanwezigen sprak Mr. Hilde Pée als volgt:

In de loop van de jongste jaren zijn de vlaamstalige advocaten er zich van bewust geworden, dat de gebruikstaal in rechtszaken geen gelijke tred heeft gehouden met de ontwikkeling van het Algemeen Beschaafd Nederlands.

Te veel verouderde woorden en zinswendingen, te veel letterlijke vertalingen uit het frans, die indruisen tegen het nederlands taaleigen, ontsieren onze huidige vlaamse rechtstaal en vervormen haar vaak tot een ongenietbaar en onbegrijpelijk jargon.

Tal van nederlandssprekende magistraten, advocaten, deurwaarders, griffiers, notarissen zijn met dit geijkte taaltje zo vergroeid dat hun de gebrekkelijkheid en stunteligheid ervan zelfs nooit is opgevallen.

Wie er dan uiteindelijk toch oog en oor voor kreeg bevond zich voor een afstotende massa problemen, die hij nooit alleen aan kon. Iets moest worden gedaan.

Een aantal stafhouders en leden van de Vlaamse balies namen het initiatief om te beproeven in deze juridische, Babylonische spraakverwarring, enige klaarte te brengen.

Een officieus contact verenigde de meest geïnspireerde en enthousiaste taalminnaars onder de rechtspraktikanten.

Het eerste probleem was: het bepalen van een werkmethode;

het tweede, nog moeilijker op te lossen punt was en is: — het verzamelen van de nodige fondsen om deze methode productief te maken.

Op 25 mei 1967, werd de eerste steen gelegd van een taalgebouw waarvan wij hopen dat, dank zij de medewerking van alle nederlandstalige balies — de nu nog wankele fundaties — snel zullen verstevigd worden.

Zich bewust van de dringende nood aan een eenvoudig behoorlijk nederlands in gerechtszaken, en vastbesloten te ijveren voor de verwezenlijking ervan, stak een « komitee voor taalgebruik in de Rechtspraktijk » van wal.

Een werkmethode waarvan de doelmatigheid nog zal moeten blijken werd vastgelegd: aan elke balie, zowel een franstalige als een nederlandstalige, wordt een aantal steekkaarten toegezonden. Die worden in het bereik gesteld van alle personen aan die Balie verbonden. Op die kaarten kunnen betwiste of betwistbare woorden en uitdrukkingen met of zonder voorstel tot verbetering, genoteerd worden. Wie twijfelt aan de correctheid van een bepaalde term en de hem geboden mogelijkheden wil benutten, hoeft slechts de steekkaart in te vullen.

Aan elke balie zal een persoon of een bijzondere dienst zich gelasten met het verzamelen ervan. Ook met de

universiteiten, en in het bijzonder met het 3de doctoraat Rechten werd contact genomen.

Want ook daar worstelt men met een massa terminologische moeilijkheden.

Het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel werd door de Heer Stafhouder bij deze Balie, ermee gelast de centralisatie van de voorgenomen actie op zich te nemen. Ten einde de verspreiding van gecontroleerde en verbeterde terminologie mogelijk te maken was Stafhouder Ridder René Victor zo vriendelijk ons de medewerking van het « Rechtskundig Weekblad » te beloven.

Mijnheer de Stafhouder, Zeer geacht Publiek,

De tijd is voorbij, waarin het Nederlands in het Vlaamse land enkel een boektaal was, die zich nauwelijks tot de schoolatmosfeer beperkte. Elke dag constateren wij hoe zich een evolutie voltrekt in onze spreek- en schrijftaal en meer bepaald in ons administratief taalgebruik.

Sleur en gemakzucht ruimen de plaats voor een bewust streven naar het levend woord.

De rechtstaal mag hierin niet ten achter blijven. Zij is het bindmiddel tussen allen die met recht en rechtspraak te maken hebben. Haar nieuw leven inblazen kan slechts haar prestige verhogen en haar beoefenaars ten goede komen.

En al weten wij best dat het nastreven van ons doel tijd en volharding zal vergen, toch laten wij er ons niet door afschrikken.

Enkelen zijn van wal gestoken — anderen zullen volgen. Intussen zullen wij het als een reusachtige stap in de goede richting beschouwen indien wij er U allen van overtuigd hebben dat het hier veel meer dan enkel een kwestie van stylistische betekenis geldt.

Mijn pleidooi voor dit initiatief hier vandaag is tevens een oproep tot medewerking.

Laten we onze taal de plaats verzekeren die haar toekomt.

Laten we pogen ze zo zuiver, zo duidelijk, zo eenvoudig, zo keurig mogelijk te maken.

Klare gedachten worden geuit in heldere bewoordingen die op hun beurt de duidelijkheid van de inhoud naar voren brengen.

Het ware voor het Vlaams Pleitgenootschap en voor alle nederlandstalige balies van het land een diepe voldoening, indien, door de samenwerking van allen, die aan het rechtsleven deelnemen, de noden van onze huidige rechtstaal spoedig konden gelenigd worden.

De opzet is groot; het welslagen ligt in ons aller handen.

(...)

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 6 oktober 1967.

Voorzitter: M. De Bersaques.
Raadsheer-verslaggever: M. Neven.
Advocaat-generaal: M. Krings.
Advocaten: Mrs. Fally en De Bruyn.

Vervoerovereenkomst. — Binnenlands vervoer. — Averij. — Verkoop. — Verjaringstermijn. — Aanvang. — « Afgifte ».

Goederen, die tijdens het binnenlands vervoer gedeeltelijk averij hadden geleden en wegens die beschadiging door de geadresseerde waren geweigerd, werden bij toepassing van de artikelen 8 en 33 van de wet op de vervoerovereenkomst openbaar verkocht.

Vanaf de verkoop van de goederen, die overigens geschiedt om de rechten van de vervoerder te vrijwaren, vindt de afgifte van de goederen niet plaats bij de geadresseerde zoals in het vervoercontract bepaald, maar in handen van de koper ter uitvoering van het verkoopcontract. Derhalve neemt het verkoopcontract de plaats in van het vervoercontract. Hieruit volgt dat de zesmaandelijke verjaringstermijn van de vorderingen die uit het vervoercontract ontstaan, begint te lopen vanaf de dag van de verkoop.

Provincial Insurance t./ N.V. De Baerdemacker.

Gelet op het bestreden arrest op 20 mei 1965 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artt. 9, inzonderheid leden 1 en 2, en voor zoveel als nodig, 6, 8, 33 van de wet van 25 augustus 1891 houdende herziening van de titel van het Wetboek van koophandel betreffende de overeenkomsten van vervoer,

doordat, vaststaande dat de goederen, waarvan het vervoer per vrachtauto van Antwerpen naar Gent aan vervoerster was toevertrouwd, onderweg op 14 februari 1963 beschadigd werden en, dat, gezien de weigering van de bestemming ze in ontvangst te nemen, door vervoerster bewaard werden in haar magazijnen tot aan de afgifte ervan, op 27 februari 1963, aan de koper aan wie zij openbaar verkocht waren op 22 februari 1963, het bestreden arrest de vordering wegens averij die op 23 augustus 1963 op de grondslag van de vervoerovereenkomst tegen vervoerster was ingesteld door de eiseressen, handelende als gesubrogeerde verzekeraars, wijl zij de belanghebbende bij de goederen hadden schadeloos gesteld, verjaard verklaart om de redenen dat, naar de eis van artikel 9 van de wet van 25 augustus 1891, « met 'afgifte' van de koopwaar niet mag gelijkgesteld worden de eenvoudige aanbieding ervan met daaropvolgende weigering van de bestemming ze in ontvangst te nemen, vermits tot dan toe het vervoercontract geen einde genomen heeft; ... (dat) dit eindigen dan wél gebeurt op de dag waarop de goederen op rechterlijk gezag of in der minne verkocht worden krachtens artt. 8 en 33 van de wet; ... (dat) de « dies a quo » van de zesmaandelijke verjaringstermijn dienvolgens ten deze 22 februari 1963 is, en niet de latere datums waarop de derde-koper de door hem gekochte koopwaar moest komen weghalen (23 februari) of werkelijk is komen afhalen (27 februari) »,

terwijl wanneer, zoals ten deze, de koopwaar, die de bestemming wegens haar beschadiging heeft geweigerd, in de handen van de voerman blijft en openbaar aan een

derde wordt verkocht, de voerman ze slechts uit handen geeft en ze ter uitvoering van de vervoerovereenkomst pas overhandigt op het ogenblik dat de koper of elke andere bevoegde persoon ze bij hem komt weghalen, en terwijl pas op dat ogenblik de verjaring die artikel 9 van de wet van 25 augustus 1891 instelt, ingaat:

Overwegende dat het arrest constateert: dat vervoerster 45 balen katoen over de weg van Antwerpen naar Gent vervoerde, dat deze tijdens het vervoer gedeeltelijk averij leden door brand, dat zij wegens die beschadiging door de bestemming geweigerd werden, dat zij bij toepassing van de artt. 8 en 33 van de wet van 25 augustus 1891 betreffende het vervoercontract op 22 februari 1963 aan een derde openbaar verkocht werden, dat de derde koper, de waar op 23 februari moest komen weghalen en ze op 27 februari werkelijk is komen afhalen;

Overwegende dat de subrogatoire rechtsvordering van de eisende verzekeringsmaatschappij welke op de vervoerovereenkomst is gesteund, bij dagvaarding van 23 augustus 1963 werd ingesteld; dat het bestreden arrest die vordering verjaard verklaart om de reden dat het vervoercontract een einde nam op de dag van de verkoop, hetzij op 22 februari 1963;

Overwegende dat vanaf de verkoop van de goederen, die overigens geschiedt om de rechten van de vervoerder te vrijwaren, de afgifte van de goederen niet plaatsvindt bij de bestemming zoals in het vervoercontract bepaald, doch in handen van de koper ter uitvoering van het verkoopcontract;

Dat derhalve vanaf de verkoop, het verkoopcontract de plaats inneemt van het vervoercontract;

Dat hieruit volgt dat de zesmaandelijke verjaringstermijn van de vorderingen die uit het vervoercontract ontstaan, vanaf de dag van de verkoop begint te lopen;

Overwegende dat het arrest wettelijk beslist dat de subrogatoire vordering van de verzekeraar op 23 augustus 1963 verjaard was;

Dat het middel faalt naar recht;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiseres in de kosten.

NOOT: Het bestreden arrest van het Hof te Brussel (9e kamer) d.d. 20 mei 1965 is verschenen in het R.W. 1965/1966, 737 v.

* HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 26 juni 1967.

Voorzitter: M. De Bersaques.
Raadsheer-verslaggever: M. Trousse.
Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Schade en schadeloosstelling. — Rechtmatigheid van het gekrente belang. — Huwelijk dat enkel kerkelijk voltrokken is. — Ongeval. — Overlijden van de man. — Vordering van de vrouw.

Uit de omstandigheid dat een in België voltrokken religieus huwelijk er geen wettelijke waarde heeft, vloeit niet noodzakelijk voort dat het voordeel dat de vrouw die het heeft aangegaan uit het gemeenschappelijk leven haalt, onwettig is.

Zonder een wettelijke waarde toe te kennen aan het religieus huwelijk waarop verweerster zich beriep en na in feite te hebben vastgesteld dat de band tussen verweerster en de getroffen, ofschoon niet erkend bij de wet, niet in strijd was met de openbare orde of met de goede zeden, heeft de rechter wettelijk kunnen beslissen, voor de toepassing in het onderhavige geval van art. 1382 B.W., dat het voordeel dat aan verweerster ontnomen werd door de schuld van eiser, geen onwettig voordeel was.

Bogaerts t./ Kornreich e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 20 maart 1967 gegeven door het Hof van beroep te Brussel;

1. Over de voorziening van Bogaerts Albert, beklaagde :

A. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de strafvordering die tegen eiser is ingesteld :

Overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

B. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering die tegen eiser door de verweerster Kornreich Feigel is ingesteld :

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1382 van het Burgerlijk Wetboek, 3 en 4 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering,

doordat het bestreden arrest, om recht te doen op de burgerlijke rechtsvordering door verweerster tegen eiser ingesteld, zonder evenwel de waarde te willen beoordelen van het huwelijk dat te Antwerpen in 1958 volgens de Mozaïsche wet voltrokken is tussen de verweerster en het slachtoffer van het bedoelde ongeval, erop wijst dat het feit van dit huwelijk aantoonde dat de verweerster en de overledene aan hun betrekkingen hadden willen geven een bestendig en blijvend karakter dat normaal bij het burgerlijk huwelijk hoort, en diensgevolge de rechtsvordering van verweerster ontvankelijk en gegrond verklaart en, onder bevestiging van het beroepen vonnis, eiser veroordeelt om aan verweerster 100.000 frank te betalen als vergoeding voor de materiële schade die ze wegens het overlijden van haar man heeft geleden, en 120.000 frank voor de morele schade,

terwijl : 1° deze gronden tegenstrijdig zijn, daar de rechters in feitelijke aanleg weigeren enig gevolg te geven aan de tussen verweerster en het slachtoffer bestaande banden en toch verklaren dat die band de eis rechtvaardigt (schending van artikel 97 van de Grondwet), en terwijl

2° deze gronden dubbelzinnig zijn, daar zij in het onzekere laten of de rechters in feitelijke aanleg overwogen hebben dat het bestaan van een regelmatig huwelijk tussen verweerster en slachtoffer geen belang had om uit te maken of het verbreken van de genegenheidsbanden van verweerster aanspraak kon geven op een vergoeding wanneer deze betrekkingen een bestendig en blijvend karakter vertoonden danwel integendeel geacht hebben dat de toestand van de belanghebbenden in het onderhavige geval kon worden gelijkgesteld met die van een regelmatig in de echt verbonden paar, waarbij in beide verklaringen het beginsel geschonden wordt dat het verbreken van de genegenheidsbanden geen aanspraak kan geven op vergoeding wanneer de personen niet door een regelmatig voltrokken huwelijk zijn verbonden :

Overwegende dat het arrest er zich van onthoudt enig gevolg te erkennen aan de band tussen verweerster en het slachtoffer van het ongeval, maar uitsluitend « de juridische of wettelijke waarde te beoordelen » van het door hen aangegaan religieus huwelijk ;

Overwegende dat uit de omstandigheid dat een in België voltrokken religieus huwelijk er geen wettelijke waarde heeft, niet noodzakelijk voortvloeit dat het voordeel dat de vrouw die het heeft aangegaan uit het gemeenschappelijk leven haalt, onwettig is ;

Overwegende dat, zonder een wettelijke waarde toe te kennen aan het religieus huwelijk waarop verweerster zich beroept, maar er integendeel op wijzend « dat in het huidige geding de juridische of wettelijke waarde » van dit huwelijk « niet dient te worden beoordeeld », het arrest vaststelt dat « het feit van het religieus huwelijk in het onderhavige geval aantoonde dat de belanghebbenden... aan hun betrekkingen hadden willen geven een bestendig en blijvend karakter dat normaal, in wettelijk opzicht bij het burgerlijk huwelijk hoort », dat « het religieus huwelijk dagtekent van 1958 en dat toen de getroffen overleed hij nog steeds de joodse godsdienst uitoefende » ;

Overwegende dat, na aldus impliciet in feite te hebben vastgesteld dat de band tussen verweerster en de getroffen, ofschoon niet erkend bij de wet, niet in strijd was met de openbare orde of met de goede zeden, de rechter wettelijk heeft kunnen beslissen, voor de toepassing in het onderhavige geval van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, dat het voordeel dat aan verweerster ontnomen werd door de schuld van eiser geen onwettig voordeel was

Overwegende dat het middel niet kan worden aangenomen ;

C. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering die de verweerster Manche Paul tegen eiser heeft ingesteld :

Overwegende dat het arrest, onder bevestiging van het beroepen vonnis, zich etroep beperkt aan verweerder een vergoeding bij voorraad toe te kennen en voor het overige een deskundig onderzoek beveelt ;

Dat een dergelijke beslissing geen eindbeslissing is in de zin van artikel 416 van het Wetboek van strafvordering en geen uitspraak doet over een bevoegdheidsgeschied ;

Dat de voorziening voorbarig en derhalve niet ontvankelijk is ;

D. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvorderingen die tegen eiser ingesteld zijn door de verweerders Szydlow Régina, Szydlow Esther, Szydlow Sigmund en Klein André :

Overwegende dat eiser geen middel doet gelden ;

2. Op de voorziening van Van Cauter Gabrielle, dagvaardende burgerlijke partij :

Overwegende dat uit de processtukken niet blijkt dat de voorziening van eiseres betekend werd aan de partij tegen wie ze gericht wordt ;

Dat ze derhalve niet ontvankelijk is ;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorzieningen ;

Veroordeelt iedere eiser in de kosten van zijn voorziening ;

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN CASSATIE

2° Kamer. — 4 april 1967.

Voorzitter-verslaggever : M. Neven.
Advocaat-generaal : Mr. Depelchin.

Gemeentebelasting op wegnis. — Directe of indirecte belasting ?

Wanneer een belasting in het reglement, waarbij zij ingevoerd wordt, « onrechtstreeks » wordt genoemd, maar in werkelijkheid op grond van inwendige criteria een directe blijkt te zijn, is ze aan de procedureregels inzake directe belastingen onderworpen.

Paternostre en Bayart t./Gemeente Sint-Stevens-Woluwe.

Gelet op het bestreden besluit op 6 mei 1965 door de Bestendige Deputatie van de provinciale raad van Brabant gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1, 2, 3, van het belastingreglement van de gemeente Sint-Stevens-Woluwe van 5 november 1953, goedgekeurd door koninklijk besluit van 13 mei 1954, en 139 van de gemeentewet.

Doordat het bestreden besluit beslist, in strijd met wat de eisers voorhielden, dat de gemeente op wettelijke wijze en bij toepassing van bedoeld belastingreglement, in 1962, 1963 en 1964 aanslagen mocht vestigen, die aan voormelde dienstjaren verbonden waren, en waarvan de grondslag per annuïteiten berekend werd.

Terwijl, wanneer het, zoals te zake, gaat om gebouwde eigendommen, artikel 2 van het belastingreglement een belasting voorziet, die in éénmaal verschuldigd is op het ogenblik van de opening of van de heropening van de wegnis aan het openbaar verkeer, dit wil zeggen, volgens de vaststellingen van het besluit, op 30 november 1958, derwijze dat, in strijd met wat het besluit beslist, de betwiste belasting niet mocht gevestigd worden voor de dienstjaren 1962 tot 1964, noch gevorderd worden na het verstrijken van de aanslagtermijnen van het dienstjaar 1958 :

Overwegende dat de gemeenteraad van Sint-Stevens-Woluwe op 5 november 1953 een belastingreglement gestemd heeft waarvan artikel 1 luidt : « Voor elke openbare weg die, na goedkeuring van dit reglement en afkondiging ervan naar de eis van artikel 102 van de gemeentewet, geheel of gedeeltelijk op kosten der gemeente getrokken, verlengd of verbreed wordt, van boordstenen voorzien wordt, gekasseid of anders belegd wordt, van riolen of van verharde trottoirs voorzien wordt, is aan de gemeente een verhaalbelasting te betalen door de eigenaar van de goederen rakende aan de rooilijn van deze weg » ;

Overwegende dat overeenkomstig artikel 2, de belasting onrechtstreeks is en in eenmaal te betalen voor de eigendommen die gebouwd zijn en afgesloten door een muur, een hekwerk of een haag, en dat zij rechtstreeks en jaarlijks is voor de ongebouwde eigendommen en niet afgesloten gronden.

Overwegende dat artikel 3 bepaalt dat de onrechtstreekse belasting eisbaar wordt zodra de weg geopend of, na voltooiing van de werken, terug voor het openbaar verkeer toegankelijk verklaard wordt, wat geschiedt bij beslissing van het schepencollege ; dat overeenkomstig artikel 3 bis, het de eigenaars, die de onrechtstreekse belasting te betalen hebben, op hun vraag, toegelaten is hun schuld te vereffenen in zoveel gelijke stortingen als

de looptijd van de lening welke de gemeente moet afsluiten voor de bekostiging van het werk, en dit bij het einde van het jaar, dat zo de gemeente niet moet lenen, de aflossing over vijftien jaar verdeeld wordt en de eigenaars telkens de interest van het niet afgelost kapitaal zullen te dragen hebben ;

Overwegende dat artikel 22 bepaalt dat elke niet gebouwde of niet door een muur, een hekwerk of een haag afgesloten grond onderworpen wordt aan de rechtstreekse of jaarlijkse belasting, berekend zoals de onrechtstreekse belasting die zou verschuldigd zijn zo het goed gebouwd of afgesloten was, met inachtneming van de interest en de aflossing van het door de gemeente voorgeschoten kapitaal, de duur van de belastingheffing gelijk zijnde aan de looptijd vande door de gemeente afgesloten lening of, zo de gemeente niet moet lenen, aan vijftien jaar ;

Overwegende, ten slotte, dat overeenkomstig artikel 27 de belastingen zijn vastgesteld voor een tijdverloop dat wettig aanvangt op 1 januari 1954 en eindigt op 31 december 1958 ;

Overwegende dat de litigieuze taksen betrekking hebben op wegniswerken, die vóór 27 november 1958 uitgevoerd werden, welke datum door het schepencollege vastgesteld werd voor de opening of de heropening van de weg voor het openbare verkeer ;

Overwegende dat de eisers niet betwisten dat de aldus bepaalde belastingen, welke tot grondslag hebben, niet geïsoleerde of kortstondige feiten uitgaande van de belastingschuldigen, doch, volgens de constatering van het bestreden besluit, een uiteraard blijvende toestand, namelijk het aanpalen van het goed aan de weg waar de werken uitgevoerd werden, directe belastingen zijn ; doch dat zij stellen dat wijl hun goed gebouwd of afgesloten is, de belasting overeenkomstig artikel 3 ineens had moeten geheven worden en dit ten laatste op 31 maart 1959 ;

Overweging dat uit de samenlezing van de artikels 3 en 22 van het belastingsreglement blijkt dat de te betalen som op dezelfde basis wordt bepaald voor degenen die de directe belasting verschuldigd zijn als voor die welke de bij het reglement als indirecte belasting gekwalificeerde belasting verschuldigd zijn, doch dat voor degenen die de directe belasting verschuldigd zijn, de belastingschuld eisbaar bij het openen van de weg voor het openbaar verkeer, zoals artikel 3 dit bepaalt, geïnd moet worden tijdens de duur van de door de gemeente aangegane lening of, bij ontstentenis van lening, gedurende vijftien jaar, bij middel van annuïteiten berekend, met inachtneming van de interest en van de aflossing van het door de gemeente tot uitvoering van de werken voorgeschoten kapitaal ;

Overwegende dat het reglement in zijn artikel 2 de betaling in eenmaal enkel heeft voorzien omdat het bij vergissing de belasting als « onrechtstreekse belasting » heeft gekwalificeerd ; dat, derhalve, wijl het in de werkelijkheid om een directe belasting gaat, de bestendige deputatie wettelijk heeft kunnen beslissen dat de voor de directe belastingen bepaalde inningsmodaliteiten konden toegepast worden ;

Dat het middel niet kan aangenomen worden ;

En overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat geen middel met betrekking tot de openbare orde ambtshalve dient opgeworpen te worden ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt de eisers in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 9 september 1965.

Eerste Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : Baron Richard.

Advocaat-generaal : M. Dumon.

Advocaten : Mrs. Faurès en Fally.

Overeenkomst. — Ontbinding van wederkerige overeenkomst krachtens art. 1184 B.W. — Zwaarwichtigheid der tekortkoming. — Beoordelingsmacht van de rechter.

Elke tekortkoming van een partij aan haar contractuele verbintenissen rechtvaardigt niet noodzakelijk de ontbinding van een wederkerig contract; het komt aan de rechter toe na te gaan of de aangevoerde tekortkoming voldoende zwaarwichtig is om de gevraagde ontbinding te rechtvaardigen.

Dufourni t./N.V. Le Lloyd de France - Vie.

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat, na de onderscheidene bezwaren opgesomd te hebben door eiser ten laste van verweerster geuit en door hem voorgesteld als zoveel tekortkomingen uitmakende aan de verbintenissen voor haar uit de overeenkomst van 17 mei 1960 voortspuitende, het arrest, na vastgesteld te hebben dat sommige van haar tekortkomingen « in hoofde van de gedaagde bewezen » zijn, en ze van de hand gewezen te hebben onder voorwendsel dat zij geen grove fouten of nalatigheden zouden uitmaken, niettemin beslist dat er geen reden is om appellant (hier eiser) te machtigen het bewijs van de door hem tot staving van zijn tegeneis aangevoerde feiten te leveren, en dit, om reden dat deze feiten » op een te weinig omstandige en gedetailleerde wijze » zouden « aangegeven zijn om het tegenbewijs mogelijk te maken », — motivering welke impliceert dat, in de mening van de rechters in feitelijke aanleg geen enkel van de feiten waarvan sprake reeds bewezen was, doordat het arrest aldus, wat het bestaan betreft van de door eiser tot staving van zijn beweringen aangevoerde feiten behept is met een tegenstrijdigheid welke met een volledig gebrek aan motivering gelijkstaat;

Overwegende dat na vastgesteld te hebben dat het, weliswaar, aan verweerster overkomen was sommige van de tekortkomingen te begaan, in verband, waarmee eiser, in conclusies voor het hof van beroep, verzocht het bewijs ervan te mogen leveren, het arrest, zonder zich tegen te spreken, beslist dat deze laatste niet gerechtigd is het bewijs te leveren van de feiten welke hij tot staving van zijn tegeneis aanvoerde omdat hij ze aangegeven had op een te weinig omstandige en gedetailleerde wijze om er het tegenbewijs van mogelijk te maken;

Overwegende dat het arrest inderdaad er zich aldus toe beperkt aan eiser te weigeren het bewijs te leveren van de feiten welke niet bewezen waren verklaard geweest;

Overwegende dat op een onjuiste interpretatie van het arrest steunende, het middel in feite niet opgaat;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1102, 1134, 1137, 1147, 1184 van het burgerlijk wetboek en 97 van de Grondwet;

doordat, ertoe gebracht de gegrondheid van de tegeneis van eiser te beoordelen in zover hij tot de ontbinding strekte ten nadele van verweerster van een bepaalde tussen partijen op 17 mei 1960 tot stand gekomen overeenkomst, ontbinding hierop gesteund dat, betreffende een reeks punten waarop uitdrukkelijk door eiser gewezen werd, verweerster de verplichtingen niet nagekomen had voor haar uit gezegde overeenkomst voortspuitende, het

bestreden arrest, al neemt het bestaan aan van de aldus aan verweerster verweten tekortkomingen of althans van sommige ervan, niettemin geweigerd gezegde ontbinding uit te spreken, en dit om de redenen « dat uit de door de partijen voorgelegde gegevens niet volgt dat gedaagde (hier verweerster) systematisch haar verbintenissen zou miskend hebben » en insgelijks dat de in hoofde van gedaagde bewezen verklaarde tekortkomingen voor haar noch grove fouten noch grove tekortkomingen zouden uitmaken welke aan appellant (hier eiser) schade zouden berokkend hebben ».

terwijl, eerste onderdeel, uit het oogpunt van de eventuele toepassing van artikel 1184 bovengemeld van het burgerlijk wetboek, het volstaat, omdat de aansprakelijkheid van de schuldenaar van wie de verbintenis geheel of gedeeltelijk niet uitgevoerd gebleven is zou kunnen ingezet zijn en, desgevallend, tot ontbinding van de overeenkomst zou kunnen aanleiding geven, dat deze niet uitvoering hem als fout kan toegeschreven worden, zonder dat bovendien noodzakelijk is dat het om een « grove » fout of nalatigheid zou gaan, welke een systematische wil van zijnentwege zou laten blijken zijn verbintenissen te miskennen, daar de beoordelingsmacht van de rechter, ter zake, essentieel ertoe geroepen is te beslissen niet over het min of meer zwaarwichtig karakter van de fout welke aan de oorsprong van gezegde niet uitvoering gelegen is, doch wel over de vraag of, rekening houdende met de aard en de uitgebreidheid van de onderscheidene verbintenissen van de partijen, de tekortkoming van de partij welke in gebreke is uit te voeren voldoende zwaarwichtig is om een sanctie te rechtvaardigen welke zo radikaal is als de ontbinding van het contract (schending van de artikelen 1102, 1134, 1137, 1147, 1184 van het burgerlijk wetboek);

doordat althans, tweede onderdeel, in zover het arrest, om de eis tot ontbinding van de litigieuze overeenkomst van de hand te wijzen, er zich toe beperkt vast te stellen dat het niet bewezen zou zijn dat verweerster « systematisch haar verbintenissen » zou miskend hebben of grove fouten zou gepleegd hebben welke de oorzaak van schade voor appellant zouden zijn, het in zulkdanige bewoordingen gemotiveerd is dat zij de vraag onzeker laten of het hof van beroep geoordeeld heeft dat er slechts reden kon zijn tot ontbinding van een wederkerige overeenkomst in geval van grove fout in hoofde van degene van wie de verbintenis volledig of gedeeltelijk niet uitgevoerd gebleven is, dan wel of het daardoor heeft willen zeggen dat, in onderhavig geval, de aan verweerster toerekenbare tekortkomingen niet voldoende zwaarwichtig waren om de ontbinding van de overeenkomst te rechtvaardigen, hetgeen de controle door het Hof van cassatie onmogelijk maakt van de wettelijkheid van de bestreden beslissing (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Over de twee onderdelen samen :

Overwegende dat elke tekortkoming van een partij aan haar contractuele verbintenissen niet noodzakelijk de ontbinding van een wederkerig contract rechtvaardigt, dat het aan de rechter toekomt na te gaan of de aangevoerde tekortkoming voldoende zwaarwichtig is om de gevraagde ontbinding te rechtvaardigen;

Overwegende dat het arrest erop wijst dat het weliswaar aan verweerster overkomen is de kwijtschriften per post door andere inspecteurs te laten innen « maar dat het insgelijks bewezen is dat inspecteurs van eiser niet steeds van de gewenste vlijt blijf gegeven hebben en onder meer aan verweerster, buiten de opgelegde termijnen, kwijtschriften van premies teruggezonden hebben; dat terzake de in hoofde van verweerster bewezen tekortkomingen voor haar noch grove fouten noch grove nalatigheden uitmaken welke voor eiser oorzaak zijn van schade »,

Overwegende dat aldus de rechter, ondubbelzinnig, beslist dat de tekortkomingen van verweerster, welke hij be-
wezen verklaart, niet voldoende zwaarwichtig zijn om de
ontbinding van het contract ten nadele van deze laatste
te rechtvaardigen, om reden van omstandigheden welke
hij aanduidt;

Overwegende dat deze vaststelling wettelijk de ver-
werping van de eis van deze laatste rechtvaardigt, die in
zijn conclusies in beroep, ertoe strekt, de ontbinding van
het protocol van akkoord van 17 mei 1960 ten nadele van
verweerster te bekomen;

Overwegende dat het middel niet kan aangenomen wor-
den;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van
de artikelen 97 van het burgerlijk wetboek tot inrichting
van de bewijskracht van de akten (terzake de voor hui-
dige eiser zowel in eerste aanleg als in hoger beroep ge-
nomen conclusies), doordat, bij bevestiging van het be-
roepen vonnis, het bestreden arrest eiser de voorwerpen
van zijn tegeneis ontzegt heeft, welke ondermeer tot be-
taling van een som van 250.000 fr. strekte welke eiser be-
weerde hem door verweerster als commissiegelden ver-
schuldigd te zijn en dit zelfs in geval dat de ontbinding
van de overeenkomst van 17 mei 1960 hem niet zou toe-
gestaan worden, terwijl de redenen door het arrest inge-
roepen om de verwerping van gezegde tegeneis te recht-
vaardigen uitsluitend toepasselijk zijn op het gedeelte
van deze eis welke de ontbinding van gezegde overeen-
komst met toekenning van schadevergoeding ten laste
van verweerster tot voorwerp heeft en niet op de eis tot
betaling van bovengemelde som van 250.000 fr. waarvan
de verwerping aldus zonder redenen voorkomt,

doordat, overigens, de redenen door het hof van be-
roep ingeroepen om het rekenplichtig deskundig onder-
zoek, dat door de eerste rechter in het kader van de
hoofdeis bevolen werd, te rechtvaardigen, en volgens wel-
ke afgezien van de sommen welke eiser toekomen als
commissiegelden « opvulsels » genaamd voor de tijdsperiode
op 31 december 1962 verstrijkende, en waarmede ver-
weerster rekening gehouden heeft door het bedrag van
zijn eis, in hoger beroep, van 153.836 fr., tot 125.317 fr. te
herleiden, « andere opvulsels » in de loop van het jaar
1963, na volledige betaling van de premies van het derde
jaar hebben moeten verstrijken, impliceren dat de eiser,
niettegenstaande deze vermindering van de hoofdeis, op
sommige aanvullende commissiegelden zou kunnen ge-
rechtigd zijn, en dienvolgens niet verenigbaar zijn met de
verwerping door het hof van beroep van het gedeelte van
de tegeneis dat strekte tot toekenning ten voordele van
eiser van de som van 250.000 fr. als aanvulling van com-
missiegelden;

Overwegende dat de eis van verweerster ertoe strekte
huidige eiser te laten veroordelen haar de som te be-
talen in laatste conclusies vastgesteld op 125.317 fr. plus
1.712 fr. als te veel ontvangen commissiegelden;

Dat in zijn conclusies eiser aan deze eis tegengesteld had
« dat onder voorbehoud van discussie van dit cijfer (een
schatting van de bijkomende commissiegelden door ver-
weerster) men eruit kan afleiden dat het bedrag van de
door haar (huidige verweerster) in bezit gehouden opvul-
sels 136.409 fr. bedraagt hetzij meer dan hetgeen waarvan
zij nu betaling vordert »;

Dat hij, bij wijze van tegeneis, in hoofdzaak vroeg dat
de overeenkomst welke hem aan verweerster verbond ten
nadele van deze laatste zou ontbonden worden en, sub-
sidiar, voor het geval deze ontbinding niet beslist zou
worden, de veroordeling van verweerster om hem 1° de
« bijkomende commissies of de vulsels » te betalen welke
zij hem verschuldigd blijft en welke op 250.000 fr. kunnen
geschat worden, 2° de schadevergoeding, op 300.000 fr. ge-

schat, als herstel van de schade welke « haar tekortkomin-
gen » hem berokkend hebben;

Overwegende dat door de verwerping van de tegeneis
uitsluitend te gronde op de wederkerige in het antwoord
op het tweede middel aangeduide tekortkomingen, het
arrest er zich toe beperkt deze verwerping te rechtvaardigen
in zover de eis van eiser tot de ontbinding strekte van
het protocol van akkoord van 17 mei 1960, met uit dien
hoofde gevorderde schadevergoeding;

Overwegende dat weliswaar het arrest een deskundige
aanstelt, belast met het opstellen van de rekeningen tus-
sen de partijen;

Doch overwegende dat deze beslissing, zoals uit de kon-
tekst blijkt, slechts gewezen wordt om het aan het hof van
beroep mogelijk te maken het beslechten van de eis van
huidige verweerster te voltooien; dat zij, dienvolgens,
nagelaten heeft, de verwerping te rechtvaardigen van de
subsidiare tegeneis van eiser, in zover deze tot het be-
komen strekt van de veroordeling van verweerster tot
betaling van een som hoger dan die welke haar door eiser
zou verschuldigd zijn, alsook tot betaling van schadever-
goeding welke deze laatste vordert als herstel van de
schade, hem door deze tekortkoming van verweerster be-
rokkend;

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen,

Vernietigt het bestreden arrest, maar alleen in zover het
de subsidiare tegeneis niet gegrond verklaart strekkende
tot betaling door verweerster aan eiser van een som van
250.000 fr., en van schadevergoeding;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat van dit arrest melding zal gemaakt worden
op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van be-
roep te Luik.

NOOT: Zie De Page, II, n° 889; Cass. 9 juni 1961,
R. W. 1961-62, 1761; Cass. 28 mei 1964; R. W. 1964-65,
813; Cass. 20 november 1964, R. W. 1964-65, 1873; Cass.
28 mei 1965, Pas. 1965, I, 1051.

RAAD VAN STATE.

3° Kamer. — 28 april 1967.

Eerste Voorzitter: M. Somerhausen.

Raadsheren: de HH. De Bock en Rémon.

Substituut-auditeur-generaal: M. Hoeffler.

Advocaat: Mr. Lambert.

Geschil herstelvergoeding. — Voorafgaand verzoekschrift. — Inhoud.

*Uit de tekst van art. 7, § 1, tweede lid, van de wet van
23-12-1946 volgt, dat het verzoekschrift aan de admini-
stratie, dat aan de indiening van het verzoekschrift om
vergoeding bij de Raad van State voorafgaat, noodzake-
lijk een aanvraag om een geldelijke vergoeding moet
omvatten.*

Sparmont t./ Belgische Staat
(Minister van Openbare Werken).

Advies n° 12.366.

Gezien het op 16 november 1965 ingediende verzoek-
schrift, waarbij Guy Sparmont een vergoeding van 720.000

frank vraagt voor het herstellen van de buitengewone schade die het gevolg is van een maatregel van de Minister van Openbare Werken in verband met de werken voor het verbreden en het aanleggen van de rue de Beausaint te Laroche-en-Ardenne;

Overwegende dat de bestendige deputatie van de provincieraad van Luxemburg op 14 juni 1923 aan verzoekers vader, Eugène Sparmont, vergunning heeft verleend tot het overwelfen van een beek die zijn erf van de weg scheidde, en tot het slopen van een aan de Staat toebehorende borstwering, waardoor toegang werd verleend tot een garage welke bij voornemens was te bouwen; dat de vergunning vermeldde: « In geen geval en onder geen voorwensel zal Eugène Sparmont aanspraak kunnen maken op schadeloosstelling vanwege de Regering, de provincie of de gemeente, indien deze om reden van openbaar nut het nodig mochten oordelen hem veranderingen te doen aanbrengen aan de voorgestelde overwelfing of het volledig wegruimen daarvan te eisen... »;

Overwegende dat het tot stand brengen van de rooilijnen die werden vastgesteld bij het koninklijk besluit van 24 januari 1949, tot gevolg heeft gehad dat de grens van het openbaar domein naar de andere kant van de aftakking van de beek werd verlegd, zodat er geen toegang tot de garage meer was, tenzij nieuw werd gebouwd;

Overwegende dat Eugène Sparmont op 20 november 1951 een verzoekschrift tot de Minister van Openbare Werken heeft gericht waarin hij zich beriep op de schade die hij leed; dat hij vroeg dat een deskundige van het departement zou worden aangesteld om die schade te ramen; dat daaraan geen gevolg is gegeven; dat het verzoek, na het overlijden van Eugène Sparmont, door verzoeker op 23 april 1965 werd herhaald; dat de tegenpartij op 8 oktober 1965, na te hebben herinnerd aan de voorwaarde die verbonden was aan de op 14 juni 1923 door de bestendige deputatie verleende vergunning, het verzoek heeft afgewezen, eraan toevoegend dat de afrit « na enige aanpassing nog zou kunnen dienen, met een enigszins sterkere helling »;

Overwegende dat de tegenpartij aanvoert dat het verzoekschrift niet ontvankelijk is, dat zij betoogt dat er geen voorafgaand verzoekschrift was geweest om het bedrag van de gevraagde vergoeding aan te geven;

Overwegende dat noch het door verzoekers vader op 20 november 1951 bij de Minister van Openbare Werken ingediende verzoekschrift, noch het verzoekschrift dat verzoeker op 23 april 1965 bij dezelfde overheid heeft ingediend, het bedrag van de gevraagde vergoeding hebben aangegeven;

Overwegende dat volgens artikel 7, § 1, tweede lid, van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State, de adviesaanvraag enkel ontvankelijk is nadat de Staat een verzoekschrift om vergoeding geheel of gedeeltelijk heeft verworpen of gedurende zestig dagen heeft verwaarloosd daarover uitspraak te doen; dat uit deze tekst volgt dat het verzoekschrift aan de administratie, dat aan de indiening van het verzoekschrift om vergoeding bij de Raad van State voorafgaat, noodzakelijk een aanvraag om een geldelijke vergoeding moet omvatten; dat dit voorschrift door verzoeker niet in acht is genomen en dat het verzoekschrift dus niet ontvankelijk is,

Uitspraak doende bij wege van advies :

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

15e Kamer. — 3 november 1967.

Voorzitter: M. Schilling.

Raadsheren: M.M. Stocquart en Ceulemans.

Advocaat-generaal: M. Blondeel.

Advocaten: Mrs. C. Dieryck loco A. Vaes en R. Michielsens loco H. Segers.

Schade en schadeloosstelling. — Ontnemen van de gelegenheid aan een examen tijdens de eerste zitting deel te nemen. — Te vergoeden nadeel.

Door arbeidsongeschiktheid van 30 mei tot einde juni, veroorzaakt door een onrechtmatige daad, kon de burgerlijke partij zich tijdens die periode niet voorbereiden voor de eerste examen zitting van de Hogere Zeevaartschool en kon zij ook niet aan het examen deelnemen. Het blijkt echter niet dat haar mislukking in september nog aan de gevolgen van het ongeval zou te wijten zijn.

Wat ook de hoedanigheden en kansen van de burgerlijke partij op studiegebied mogen zijn, het staat vast dat het ontnemen van de gelegenheid aan het examen tijdens de eerste zitting deel te nemen op zichzelf een objectief nadeel uitmaakt, dat verdachte moet vergoeden.

Dijkmans t./ Goyvaerts.

Gezien het beroep aangetekend op 1 februari 1967 door de burgerlijke partij Dijkmans Etienne, tegen het vonnis uitgesproken door 1 rechter, de 26e januari 1967,

door de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement Antwerpen,

die, rechtdoende in correctionele zaken, na uitspraak te hebben gedaan op strafrechtelijk gebied, beslissende over de eis van de burgerlijke partij: beklaagde veroordeelt om aan de burgerlijke partij te betalen de som van 7.500 fr, met de vergoedende interesten vanaf 30-5-1966, de gerechtelijke interesten vanaf 5-1-1967, en de kosten.

Overwegende dat het hoger beroep ontvankelijk is naar vorm en tijd;

Overwegende dat niet betwist wordt dat de burgerlijke partij werkonbekwaam was van 30 mei tot einde juni 1966 en dat zij zich in die periode niet kon voorbereiden op de eerste examen zitting van de Hogere Zeevaartschool te Antwerpen, zodat zij ook niet aan dit examen deelnemen kon;

dat alleen nog de vergoeding voor dit nadeel ter sprake komt;

Overwegende dat niet bewezen is dat de mislukking van de burgerlijke partij tijdens de zitting van september 1966 nog op enigerlei wijze aan de gevolgen van het ongeval en aan de korte onderbreking van haar studien zou te wijten zijn;

Overwegende dat het evenmin zou opgaan te beweren, en dat de burgerlijke partij ten andere niet zegt een schooljaar verloren te hebben maar dat zij zich beperkt tot het vragen van schadevergoeding voor het verlies van een « kans »;

Overwegende dat, welke ook de hoedanigheden en kansen van de burgerlijke partij op studiegebied mogen zijn, het vaststaat dat het ontnemen van de gelegenheid aan de eerste examensessie deel te nemen op zichzelf een objectief nadeel uitmaakt, hetwelk beklaagde vergoeden moet;

dat de deelname aan de eerste sessie minstens een

inzicht verschaft in de wijze van ondervragen en dat, indien de candidaat tijdens de eerste sessie grotendeels zou lukken, dit zijn kansen op welslagen voor de tweede zitting over het algemeen bevordert;

Overwegende dat zo de vergoedingen welke door de eerste rechter toegekend werden erg aan de lage kant zijn, het Hof anderzijds niet inzielt op welke wijze de burgerlijke partij het door haar gevorderd bedrag (75.000 fr.) wil verantwoorden dan wanneer uit de door haar ingeroepen rechtspraak blijkt dat voor het verlies van een gans schooljaar 50.000 fr. toegekend werd, bedrag dat ook door deze Kamer van het Hof in soortgelijke zaken als billijk beschouwd wordt;

dat zelfs indien het bewezen verlies van een gans jaar universitair of hoger onderwijs misschien meer waard zou zijn, het toch niet zou opgaan 75.000 fr. toe te kennen voor het louter verlies van de kans aan een eerste examenzitting deel te nemen;

Overwegende dat, met alle omstandigheden rekening houdend, een vergoeding van 25.000 fr., ex-aequo et bono voor de vermengde schade, als billijk en voldoende voorkomt;

Om deze redenen,

Het Hof, rechtdoende tegensprekelijk, binnen de perken van het hoger beroep,

gezien art. 24 der wet van 15 juni 1935,

gezien de wetbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook art. 211 van het Wetboek van Strafvordering ter zitting door de heer Voorzitter aangeduid;

ontvangt het hoger beroep;

verklaart het ontvankelijk en gegrond in de hierna bepaalde mate;

doet het bestreden vonnis te niet,

wijzigd en opnieuw rechtdoende,

veroordeelt beklaagde Goyvaerts om aan de burgerlijke partij Dijkmans Etienne te betalen de som van 25.000 fr., met de vergoedende interesten van 30 mei 1966 af, de gerechtelijke interesten en de kosten van beide aanleggen;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

22 januari 1965.

Voorzitter: M. Meers.

Rechters: MM. Claessens en Stas.

Advokaten: Mrs. Derks, Thoné en Reynders.

1. Scheiding en deling. — Begrip.

2. Erfenissen. — Wegmaking van goederen der nalatenschap. — Bewijs. — Bedrieglijke bedoeling.

3. Handelszaak. — Geschonken door vader aan kinderen. — Waarde.

1. De erflater had aan drie van zijn tien kinderen bij vooruitmaking en buiten erfdeel het grootste beschikbaar gedeelte van al zijn goederen vermaakt. De drie legatarissen gaven aan een derde volmacht om op de griffie een verklaring te deponeren dat zij van het legaat afzagen mits hun een bepaald bedrag toegekend werd.

Rekening houdend met reeds getroffen overeenkomsten om uit onverdeeldheid te treden, beslist de rechtbank dat de drie legatarissen in werkelijkheid het legaat aanvaard hadden en door een akte die equipollent is met een verdelingsakte, het legaat hadden overgedragen met als tegenprestatie de voorafneming van het bepaalde bedrag.

2. Een buitenvervolginstelling op een klacht tegen erfgenamen wegens verduistering bewijst op zichzelf niet dat er geen wegmaking van goederen der nalatenschap geweest is. De wegmaking van goederen der nalatenschap is louter een burgelijk misdrijf, waaraan eventueel alleen burgerlijke sancties verbonden zijn.

Wegmaking van goederen van de nalatenschap veronderstelt een bedrieglijke bedoeling; deze kan niet afgeleid worden uit de subjectieve betwisting door een erfgenaam nopens de wellicht even subjectieve waardebeoordeling die een andere erfgenaam aan een goed geeft.

3. Voor de schatting van de waarde van een handelszaak die door een vader aan twee zoons geschonken is, mag men niet de gebruikelijke maatstaven aanleggen, maar moet rekening gehouden worden met specifieke factoren, zoals de familiale aard van het bedrijf, de medewerking van de zoons om het tot bloei te brengen, het feit dat de zaak een naam draagt die aan de zoons reeds door afstamming toekomt (zie verder de opsomming in het vonnis).

Tilmans t./ Tilmans.

Herzien het vonnis van deze Rechtbank in datum van zeven en twintig januari 1900 een en zestig houdende:

— samenvoeging der zaken ter griffie ingeschreven onder nr. 5369 5687 en 3522;

— bevel over te gaan tot de bewerkingen van rekening, vereffening en deling der huwelijksgemeenschap bestaand hebbende tussen Tilmans Jan, Mathijs en Van Wijck, Marie, Agnes en van beider nalatenschappen;

— verzending der partijen vóór Mter Ch. Van Cauwelaert, notaris te Maaseik;

— aanstelling van landmeter Albert Peeters te Elen, als deskundige ten einde de van de genoemde huwelijksgemeenschap en nalatenschappen afhangelende onroerende goederen te bezoeken en te bepalen of deze in natura deelbaar zijn en in bevestigend geval de kavels met hun waarde te bepalen;

— aanstelling van Mter Hub. Dandoy, notaris te Maaseik als tweede notaris;

Gezien het proces-verbaal van moeilijkheden van de werkende notaris i.d. 2 februari 1963 en 16 februari 1963;

Overwegende dat verweerster onder nr. 5 in haar besluiten verklaart zich te gedragen als naar recht;

Overwegende dat blijkens genoemd proces-verbaal van moeilijkheden en betwistingen tussen de overige partijen bepaaldelijk betrekking hebben op:

I. het legaat aan verweerders sub I, 2 en 3 a) toegekend door het testament van wijlen Jan-Mathijs Tilmans verleden vóór notaris Dandoy i.d. 15 mei 1957;

II. het al dan niet bestaan van erfverduistering in hoofde van sommige erfgeërfden;

III. de samenstelling en de omvang der inbrengsten waartoe de onderscheidene partijen zijn gehouden;

I. Aangaande het testament:

Overwegende dat bij niet betwist openbaar testament, verleden vóór notaris Dandoy te Maaseik i.d. 15 mei 1957, Jan Matthijs Tilmans aan verweerders nr. 1, 2 en 3 a) vermaakte bij vooruitgifte en buiten deel het grootste beschikbaar gedeelte van al zijn roerende en onroerende goederen die hij zou nalaten de dag van zijn overlijden; dat krachtens onderlinge overeenkomst met de andere erfgenamen deze legatarissen op 9 juni 1957 volmacht gaven aan Theo Segers-Tilmans, aanlegger sub 3 b), om «in hun naam op de Griffie van het Burgerlijk Tribunaal te Tongeren een verklaring af te leggen luidens dewelke zij verzaakten aan het legaat

van het beschikbaar gedeelte hun vermaakt door hun vader wijlen Jean-Mathieu Tilmans (...) en dit luidens het testament verleden voor notaris Dandoy te Maaseik de 15 mei 1957, mits een toekenning van een som van 150.000 Fr. aan Pierre Tilmans, 250.000 Fr. aan André Tilmans en 150.000 Fr. aan de echtgenote Vastmans-Tilmans » ;

dat bij aangetekend schrijven ter post besteld op 2 december 1957 en gericht aan Theo Segers de legatarissen deze volmacht herriepen (zie dossier Mter Abeels-Aerts, kaft VI, doss. Mter Van Ormelingen, kaft II) ;

Overwegende dat thans aanleggers voorhouden dat de drie genoemde verweerders door hogerbedoelde overeenkomst mits het bekomen der sommen van respectievelijk 150.000 Fr., 250.000 Fr. en 150.000 Fr., afstand hebben gedaan van het hun toegekende legaat ten voordele van de mede-erfgenamen, zodat zij slechts gerechtigd zijn deze onderscheidene sommen vooraf te nemen, terwijl het overblijvend actief in tien gelijke delen moet worden verdeeld ; dat deze verweerders daarentegen doen gelden dat de afstand van hun legaat — afstand die ondergeschikt was aan de voorafname van bepaalde sommen — nietig was als zijnde strijdig met het wezen der aan de legatarissen verleende keuze, dewelke moet zijn : onvoorwaardelijk, geheel en ondeelbaar, en subsidiairlijk, dat zij — zelfs indien voorwaardelijke afstand mogelijk zou zijn — alleszins hun mandaat tot verzaking krachtens art. 2004 B.W. eenzijdig en naar goeddunken mochten intrekken zodat zij tot het besluit komen dat zij hun legaat wel degelijk hebben aanvaard en dat bijgevolg op de te vormen massa 1/4, zijnde het beschikbaar gedeelte hun bij testament toebedeeld, moet worden afgenomen ;

Overwegende dat het tegenover dit meningsverschil aan de Rechtbank behoort de wil der partijen op te sporen en de aard der omstreden rechtshandeling(en), afgezien van de door de partijen daaraan gegeven interpretatie of benaming, te bepalen ;

Overwegende dat het voor de beoordeling van de afstand van het beschikbaar gedeelte door André Tilmans, Pierre Tilmans en dame Vastmans-Tilmans van belang is de omstandigheden te onderzoeken waarin deze afstand is tot stand gekomen ; dat in dit verband dient rekening gehouden met de op dat ogenblik tussen partijen bestaande moeilijkheden en met de reeds getroffen overeenkomsten om uit de onverdeeldheid te geraken, namelijk de minnelijke regelingen i.d. 21 mei 1957 — dag der begrafenis van vader Tilmans — omtrent de onroerende goederen (doss. Van Ormelingen, kaft II), de obligaties en de materialen (ibid. kaft V) ;

Overwegende dat in deze omstandigheden bewuste afstand eveneens moet worden gelijkgesteld met een delingsakte (akte équipollent), zodat de voorafname van respectievelijk 150.000 Fr., 250.000 Fr., en 150.000 Fr. toegekend aan de afstanddoeners niet mag worden beschouwd als een voorwaarde tot verzaking aan het legaat, doch als de tegenprestatie van een overdracht ten bezwarende titel ;

Overwegende dat de overdracht van het legaat noodzakelijkerwijze de voorafgaandelijke aanvaarding veronderstelt ; dat aldus ter zake in werkelijkheid twee afzonderlijke rechtshandelingen moeten onderscheiden worden, nl. enerzijds de aanvaarding van het legaat die aan geen enkele voorwaarde was gebonden en anderzijds de overdracht van het legaat die geconditionneerd was door de toekenning van hogergenoemde geldsommen ;

Overwegende dat de stelling van verweerders André Tilmans, Pierre Tilmans en dame Vastmans-Tilmans volgens dewelke het zou gaan om een voorwaardelijke en dus nietige verzaking of minstens om een eenvoudige

mandaat niet steekhoudend blijkt ; dat zowel de aanvaarding van het legaat als de overdracht daarvan volkomen regelmatig en rechtsgeldig zijn en de hun eigen rechtsgevolgen moeten hebben ; dat derhalve deze partijen enkel aanspraak kunnen maken op de bedongen voorafname, terwijl het overblijvend actief overeenkomstig de besluiten van aanleggers in tien gelijke delen moet worden verdeeld ;

II. Aangaande de erfverduistering :

Overwegende dat aanleggers beweren dat verweerders André Tilmans, Pierre Tilmans en dame Vastmans-Tilmans sommige erfwaarden hebben onttrokken aan hun, mede-erfgenamen en dus krachtens art. 712 B.W. vervallen zijn van hun rechten op de verduisterde waarden ; dat verweerders deze bewering bestrijden en zich daartoe o.m. beroepen op het bevel van buitenvervolginstelling waarmede het strafrechterlijke onderzoek uit hoofde van verduisteringen ingesteld tegen tweede en vijfde verweerder werd besloten ;

Overwegende dat voorafgaandelijk dient aangestipt dat dit bevel van buitenvervolginstelling op zichzelf geen bewijs kan uitmaken voor het niet-bestaan van erfverduisteringen ; dat de erfverduistering immers een louter « burgerlijk misdrijf » is waaraan eventueel alleen burgerlijke sancties zijn verbonden ;

Overwegende dat bij onderzoek in concreto betreffende de verschillende goederen die volgens aanleggers werden verduisterd de Rechtbank tot de vaststelling komt dat in feite, zoals hieronder zal blijken, de beweerde erfverduisteringen alleen zouden kunnen bestaan in het betwisten van de waarde die aanleggers toeschrijven aan bepaalde schenkingen door de decujus aan verweerders gedaan, hetzij in het ontkennen door 1e en 2e verweerder van de overname en de waarde van het handelsfonds van vader Tilmans ;

Overwegende dat echter erfverduistering een bedrieglijk inzicht onderstelt, dat vanzelfsprekend niet kan afgeleid worden uit de subjectieve betwisting door één erfgenaam nopens de wellicht even subjectieve waarde door de andere aan een of ander erfgoed gegeven ; dat een andersluidende beslissing inderdaad de ene erfgenaam aan de willekeur van de anderen zou overleveren ; dat zulks des te meer het geval is waar zoals in casu de elementen der nalatenschap verscheiden en niet steeds gemakkelijk waardeerbaar zijn en waar er tevens talrijke betwistingen tussen de erfgenamen zijn opgezezen ;

Overwegende dat terzake bij gebrek van bewezen bedrieglijk inzicht, geen erfverduistering kan worden weehouden ;

III. Aangaande de inbrengsten :

A. André Tilmans en Pierre Tilmans, verweerders sub 1 en 2 samen :

Overwegende dat het gepast voorkomt voorafgaandelijk een aantal twistpunten te onderzoeken die betrekking hebben op André Tilmans en Pierre Tilmans, verweerders onder 1 en 2, gezamenlijk ;

a) Huis te Molenbeersel :

Overwegende dat 1e en 2e verweerder in hun besluiten erkennen dat zij dit huis ten titel van schenking van vader Tilmans hebben ontvangen, doch onder de onsplitbaarheid van hun bekentenis beweren dat dit goed ten aanzien van de nalatenschap slechts een waarde van 40.000 Fr. vertegenwoordigt en dat zij zelf nl.

op hun kosten het goed van depot tot woonhuis lieten ombouwen;

Overwegende dat, buiten de bekentenis van deze verweerders om, deze schenking genoegzaam bewezen voorkomt aan de hand van de stukken voorgelegd door aanleggers (cfr. dossier Van Ormelingen kaft IV) en waaruit blijkt dat vader Tilmans zich steeds als eigenaar heeft gedragen, meer bepaald:

- dat hij de koopprijs en de kosten betaalde, evenals de grondbelasting en de brandverzekering;
- dat hij tevens de huishuur optrok;

Overwegende dat deze gegevens terzelfdertijd geen twijfel laten nopens het feit dat het ook vader Tilmans was, en niet 1e en 2e verweerder, die de verbouwingswerken bekostigden, wat met des te meer zekerheid blijkt uit het feit dat vader Tilmans een aannemersbedrijf uitbaatte en dat André en Pierre Tilmans daarentegen op dat ogenblik geen zelfstandige aannemers waren;

Overwegende dat voor wat betreft de waarde van dit goed, het bedrag van 350.000 Fr. zoals door aanleggers voorgesteld dient aangenomen, daar dit in overeenstemming blijkt met de voorhanden zijnde elementen, zijnde de verzekerde waarde van 250.000 Fr., de huurprijs van 650 Fr. per maand in 1954 en de oppervlakte van 9,83 are;

Overwegende dat derhalve 1e en 2e verweerder ieder uit dien hoofde gehouden zijn tot een inbreng van $350.000 : 2 = 175.000$ Fr.;

b) Overname van materialen:

Overwegende dat verweerders André en Pierre Tilmans zich akkoord verklaren om de materialen over te nemen overeenkomstig de overeenkomst dienaangaande tussen de partijen gesloten op 21 mei 1957 en luidens welke aan André Tilmans werd toebedeeld voor een waarde van 100.000 Fr., aan Pierre Tilmans voor een waarde van 173.000 Fr. en aan Albert en Gerard respectievelijk voor een waarde van 6.550 Fr. en 2.060 Fr.;

Overwegende dat aanleggers echter in het proces-verbaal van moeilijkheden opwerpen dat de overeenkomst van 21 mei 1957 niet mag worden aanvaard, daar zij niet mede-ondertekend werd door aanlegger onder 2b) echtgenoot van aanlegster onder 2a) en tevens daar de overige partijen slechts akkoord waren met het oog op een minnelijke regeling, welke laatste echter nooit doorging;

Overwegende dat deze opwerpingen niet dienen weerhouden, daar zij in strijd blijken met de houding van aanleggers zelf; dat deze inderdaad bewuste overeenkomst aanvaardden waar zij een gedeelte van de materialen toebedeelden aan twee andere erfgenamen, Albert Tilmans en Gerard Tilmans, respectievelijk aanlegger onder 4) en verweerder onder 4); dat bovendien de overeenkomst, onafhankelijk van de andere nog hangende twistpunten en zonder voorbehoud vanwege aanleggers sub 2a en 2b werd uitgevoerd en zelfs in huidige geding impliciet wordt erkend, vermits niet wordt betwist dat de bedongen opleggen door André en Pierre aan Albert en Gerard werden betaald en de inbreng dezer opleggen noch door laatstgenoemden wordt aangeboden, noch door de anderen wordt gevorderd;

Overwegende dat dienvolgens de minnelijke verdeling der materialen van 21 mei 1957 geldig is en haar uitwerking dient te hebben; dat nochtans, vermits deze overeenkomst « gratis » afstand inhield vanwege de andere erfgenamen, Pierre, André, Albert en Gerard Tilmans, de tegenwaarde van de hun toebedeelde materialen niet moeten inbrengen, zoals hierna sub B zal worden gezegd;

c) Het handelsfonds:

Overwegende dat aanleggers eisen dat verweerders André Tilmans en Pierre Tilmans ieder een bedrag van 1.000.000 Fr. zouden inbrengen voor de overname van het handelsfonds van vader Tilmans, terwijl deze verweerders voorhouden dat zij uit dien hoofde geen enkele inbreng verschuldigd zijn;

Overwegende dat beide genoemden niet redelijk kunnen betwisten dat zij ieder een gedeelte van dit handelsfonds hebben overgenomen; dat zij inderdaad het voornaamste materiaal eerst gebruikten en nadien overnamen; dat blijkens de vermeldingen in het handelsregister het bedrijf van vader Tilmans op 15 maart 1955 werd overgedragen en dat op dezelfde datum André en Pierre Tilmans ieder een uitbating met dezelfde bedrijvigheid begonnen en zelfs het inschrijvingsnummer van hun vader toegewezen kregen; dat zij daarbij zonder twijfel hebben kunnen gebruik maken van de referenties, relaties en documentatie van het bedrijf van vader Tilmans; dat André Tilmans trouwens de uitvoering van een aan de vader toegewezen aanbesteding heeft voortgezet;

Overwegende dat het niet mogelijk is de juiste waarde van zulk handelsfonds te schatten, gezien de talrijke onberekenbare elementen die daarbij een rol spelen;

Overwegende dat in casu voor de schatting dezer waarde inzonderheid moet worden rekening gehouden met een reeks van specifieke factoren, zoals:

- het feit dat het gaat om een bedrijf dat vooral gericht was op de uitvoering van openbare werken;
- het familiaal karakter van het bedrijf tot welke bloei de zonen André en Pierre geruime tijd hadden bijgedragen;

— het feit dat deze laatsten door enkele filiatie de geslachtsnaam « Tilmans » dragen;

— de gebruikelijke faciliteiten onder familieleden inzake gratis gebruik van werktuigen, vervoermiddelen, enz.;

— het feit dat de uitbatingen van verweerders André en Pierre Tilmans aanvankelijk van bescheiden omvang waren en door persoonlijke inspanning geleidelijk werden uitgebreid;

Overwegende dat de wijze van berekening der waarde van het handelsfonds, zoals zij wordt voorgesteld door aanleggers, weliswaar aanvaardbaar voorkomt volgens gebruikelijke normen; dat de Rechtbank echter, gelet op de hoger aangehaalde omstandigheden, van oordeel is dat zowel de vergoeding in deze berekening voorzien voor gebruik van materialen als deze voor onlichamelijke elementen in casu met de helft dienen verlaagd en dat verweerders André en Pierre Tilmans uit dien hoofde ieder een globale vergoeding verschuldigd zijn van 500.000 Fr.;

B. Iedere partij afzonderlijk.

Overwegende dat al de partijen erkennen elk een bedrag van 86.000 Fr. ontvangen te hebben na het overlijden van de cujus; dat derhalve deze bedragen niet als een schenking moeten aangezien worden, doch als een gedeeltelijke verdeling van een bestaande massa; dat er bijgevolg geen nieuwe inbreng verschuldigd is en deze verdeling buiten beschouwing kan gelaten worden in de verdere bewerkingen van de verdeling en vereffening;

Overwegende dat tussen al de partijen op 21 mei 1957 een onderlinge verdeling der materialen is geschied, die een totaal bereikte van $100.000 + 173.500 + 6.550 + 2.060 = 282.010$ Fr.; dat deze verdeling zoals hoger aangehouden rechtsgeldig is;

Overwegende dat deze materialen aan André, Pierre, Albert en Gerard Tilmans, elk voor een vierde door de

andere erfgenamen « gratis » werden afgestaan, op voorwaarde dat de begunstigten de successierechten op deze bedragen zouden dragen;

Overwegende dat er derhalve door André, Pierre, Albert en Gerard Tilmans geen inbreng dient te geschieden van voormelde bedragen doch dat enkel tussen de hogergenoemde personen een aparte rekening moet opgesteld worden nopens deze verdeelde massa en de uitbetaling der soulten;

a) Pierre Tilmans.

Overwegende dat volgens hogervermelde beweegredenen Pierre Tilmans inbreng moet doen van een bedrag van 500.000 Fr. voor het handelsfonds en een bedrag van 175.000 Fr. voor het huis te Molenbeersel;

Overwegende dat voor het verdeelde materiaal geen inbreng verschuldigd is;

Overwegende dat Pierre Tilmans toegeeft een bedrag van 225.000 Fr. te moeten inbrengen als tegenwaarde der twee huizen gelegen te Maaseik « Verloren Kost »; dat nochtans aanleggers beweren dat deze som te laag is en dat de waarde dezer goederen op 350.000 Fr. dient geschat te worden;

Overwegende dat aanleggers geen elementen bijbrengen om hun beweringen te staven, zodat het door Pierre Tilmans aangegeven bedrag, trouwens goed gevonden door de Registratie, als aanvaardbaar dient weerhouden te worden;

Overwegende dat Pierre Tilmans verder toegeeft voor een totaal bedrag van andere schenkingen te moeten inbrengen: $24.080 + 400.000 + 100.000 + 200.000 + 52.958 + 156.750 + 40.000 = 973.788$ Fr.;

Overwegende dat voor wat betreft de tegenwaarde van de camion, deze in de berekening van het handelsfonds werd opgenomen, zodat uit dien hoofde geen afzonderlijke inbreng nodig is (zie dossier Van Ormelingen farde III, stuk 2);

Overwegende dat de betwisting dan nog enkel draagt op een bedrag van 50.000 Fr. voor een schenking op 12 mei 1955;

Overwegende dat het bewijs dezer schenking niet wordt bijgebracht;

Overwegende dat Pierre Tilmans derhalve verplicht is een inbreng te doen van een totaal bedrag van $500.000 + 175.000 + 225.000 + 973.788 = 1.873.788$ Fr.;

b) André Tilmans.

Overwegende dat volgens hoger aangehaalde beweegredenen André Tilmans voor het handelsfonds 500.000 Fr. en voor het huis te Molenbeersel 175.000 Fr. dient in te brengen, terwijl hij geen inbreng verschuldigd is voor de materialen;

Overwegende dat André Tilmans verder erkent de volgende schenkingen te hebben ontvangen:

borgsom gestort door vader Tilmans	96.200,-
schenking mei 1956	100.000,-
schenking 19 februari 1951	30.000,-
schenking 19 september 1952	50.000,-
spaarboekje	7.649,-

Samen: 283.849,-

Overwegende dat nog in betwisting blijven: twee schenkingen van ieder 100.000 Fr. respectievelijk van 2 april 1955 en 7 mei 1955 en een som van 220.000 Fr. als tegenwaarde voor een auto Ford en twee camions;

Dat beide genoemde sommen van 100.000 Fr., die door André Tilmans worden betwist, volgens aanleggers voorkwamen op een door vader Tilmans opgestelde lijst van schenkingen, die destijds tussen zijn archieven werd

gezien doch waarop niet de hand kon gelegd worden (doss. Van Ormelingen kft II, st. 2); dat gezien de betwisting door André Tilmans en de niet-voorlegging van bewuste lijst, deze sommen van 2×100.000 Fr. dan ook niet kunnen weerhouden worden;

Dat voor wat betreft het bedrag van 220.000 Fr. voor auto Ford en twee camions André Tilmans slechts akkoord gaat voor inbreng ten belope van 20.000 Fr.; dat laatstgenoemd bedrag aanvaardbaar blijkt, daar inderdaad:

— de auto Ford, aangekocht in 1950, volgens de afschrijvingstabel voorgelegd door aanleggers, (doss. Van Ormelingen, kft V, st. 3) in 1955 volledig was afgeschreven en aanleggers niet bewijzen dat, ondanks deze fiscale afschrijvingen, dit voertuig nog een bepaalde waarde zou gehad hebben in 1955;

— de twee camions waarvan sprake door aanleggers werden opgenomen in de berekening der waarde van het handelsfonds, zodat deze post buiten de door André Tilmans aangeboden 20.000 Fr. vervalt (doss. Van Ormelingen, kft III, st. 2);

Overwegende dat André Tilmans dan ook gehouden is tot een totale inbreng van $500.000 + 175.000 + 283.849 = 978.849$ Fr.;

c) Albert Tilmans.

Overwegende dat Albert Tilmans bekend ontvangen te hebben:

a) een som van 250.000 Fr.

b) een som van 12.800 Fr. voor vee en landbouwalaam

c) een som van 8.000 Fr. voor kolenhandel;

dat nochtans de verweerders deze laatste twee posten betwisten en de waarde van vee, paard en kolenhandel schatten op de globale som van 100.000 Fr.; dat zij echter geen bewijs bijbrengen dat de bekende bedragen ontoereikend zouden zijn;

Overwegende dat de door Albert Tilmans verschuldigde inbreng dus bedraagt: $250.000 + 20.800 = 270.800$ Fr.;

Overwegende dat zoals hoger reeds werd gezegd Albert Tilmans niet gehouden is tot enige inbreng voor wat betreft het hem door de overeenkomst van 21 mei 1957 toebedeelde materiaal;

d) Gerard Tilmans.

Overwegende dat de post voor overgenomen materiaal, zoals hoger gezegd, niet dient aangerekend te worden;

Overwegende dat Gerard Tilmans bekend ontvangen te hebben en te moeten inbrengen:

a) een spaarboekje van 72.959 Fr.

b) een schenking van 200.000 Fr.; hetzij in totaal 272.959 Fr.;

Overwegende dat deze bedragen niet betwist worden;

e) Helene Tilmans.

Overwegende dat Helene Tilmans in het strafrechtelijk onderzoek op 12 februari 1959 bekende dat het haar geschonken spaarboekje de som van 72.050 Fr. bevatte;

Overwegende dat volgens de aantekeningen gedaan door vader Tilmans dit bedrag eveneens dient weerhouden te worden; dat volgens dezelfde aantekeningen een som van 211.494 fr. als in te brengen schenking moet weerhouden worden;

Overwegende dat Helene Tilmans bekend een som van 3.000 Fr. ontvangen te hebben, hetgeen trouwens niet betwist wordt;

Overwegende dat derhalve voor deze partij de inbreng bedraagt: $72.050 + 211.494 + 3.000 = 286.544$ Fr.;

f) *Maria Tilmans.*

Overwegende dat al de partijen akkoord zijn dat het totaal der in te brengen schenkingen de som van 313.000 Fr. bedraagt;

g) *Françoise Tilmans.*

Overwegende dat al de partijen akkoord zijn dat het totaal der in te brengen schenkingen de som van 342.843 Fr. bedraagt;

h) *Elisa Tilmans.*

Overwegende dat al de partijen akkoord zijn dat het totaal der in te brengen schenkingen de som van 350.000 Fr. bedraagt;

i) *Elisabeth Tilmans.*

Overwegende dat het blijkt uit de besluiten van verweerster sub 3a) dat zij erkent schenkingen te moeten inbrengen voor 291.162 Fr., hetzij 50.062 Fr. voor het spaarboekje, en 241.100 Fr. voor schenkingen;

j) *Caroline Tilmans.*

Overwegende dat er een betwisting bestaat aangaande het juiste bedrag van het ontvangen spaarboekje; dat echter gezien de verklaringen door de belanghebbende aan de gerechtelijke politie op 21 december 1959 afgelegd, het bedrag van 74.646 Fr. aangegeven in de aantekeningen van vader Tilmans als juist dient beschouwd te worden;

Overwegende dat er geen betwisting is nopens de inbreng van de schenking van 200.000 Fr.;

Overwegende dat deze partij derhalve tot inbreng gehouden is van een totaal van 274.646 Fr.;

Gezien art. 2.30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen.

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak, alle verdere besluiten van de hand wijzend als ongegrond en niet terzake dienend;

Verleent verweerster onder nr. 5 Gybels Maria akte dat zij zich gedraagt als naar recht;

Zegt voor recht dat verweerders sub 1, 2 en 3 a) op geldige wijze het legaat dat hun vermaakt werd door hun vader Jan, Mathijs Tilmans bij openbaar testament verleden vóór notaris Dandoy te Maaseik i.d. 15 mei 1957, hebben overgedragen aan al de onverdeelde erfgenamen mits voorafname op de massa van een som van 150.000 Fr. voor Pierre Tilmans, 250.000 Fr. voor André Tilmans en 150.000 Fr. voor de echtgenote Vastmans-Tilmans en dat deze overdracht haar wettelijke uitwerking zal hebben;

Beveelt dienvolgens dat van de nalatenschap van Jan Mathijs Tilmans zal worden voorafgenomen 150.000 Fr. door Pierre Tilmans, 250.000 fr. door André Tilmans en 150.000 Fr. door de echtgenote Vastmans-Tilmans en dat het overblijvend actief in tien gelijke delen zal worden verdeeld;

Zegt voor recht dat ten laste van verweerders geen verduistering van erfwaarden is bewezen en dat dienvolgens te hunnen opzichte geen aanleiding bestaat tot toepassing van art. 792 B.W.;

Zegt voor recht dat de overeenkomst der minnelijke verdeling betreffende de materialen tussen partijen gesloten i.d. 21 mei 1957 geldig is en haar wettelijke uitwerking zal hebben;

Zegt voor recht dat André, Pierre, Albert en Gerard

Tilmans de tegenwaarde der materialen die hun door deze overeenkomst werden toebedeeld niet moeten inbrengen;

Beveelt dat tussen deze vier partijen een afzonderlijke rekening zal worden opgesteld nopens de verdeelde massa dezer materialen en de uitbetaling der soultens;

Beveelt dat in de te vormen massa zal ingebracht worden:

.....

Verzendt partijen terug vóór de werkende notaris voor de verdere bewerkingen van rekening, vereffening en deling;

Legt de kosten ten laste van de massa;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPER

26 april 1967.

Voorzitter: M. Talpe.

Rechters: M.M. Verbeke en Couckuyt.

Advocaten: Mrs. Snick, d'Udekem d'Acoz en Flamey.

Pacht. — Recht van voorkoop. — Uitgesloten gevallen. — Verkoop aan neef of nicht.

Artikel 1778, secties 2°, B.W., bepaalt, dat de pachter geen recht van voorkoop heeft, o.m. in geval van verkoop van het goed aan een neef of een nicht van de eigenaar of van een der mede-eigenaars.

In casu waren verkoper en koper kinderen van twee broers (vierde graad).

De Franse tekst van de wet spreekt van « neveu et nièce ». Deze termen zijn te verklaren als « fils ou fille du frère ou de la sœur » (derde graad). Dezelfde draagwijdte dient te worden gegeven aan de Nederlandse tekst.

Behaeghel t./Bartier, e.a.

Gezien het vonnis a quo, op 26 augustus 19965 uitgesproken door de heer Vrederechter te Messen., alhier in regelmatige uitgifte voorgebracht;

Gezien de overige stukken van het geding en gehoord partijen in hun wederzijdse middelen en besluiten;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de vorm en binnen de door de wet gestelde termijn werd aangetekend; dat het dienvolgens ontvankelijk voorkomt;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering van eiser, thans appellant, strekte tot subrogatie wegens miskenning van zijn recht van voorkoop bij het verlijden van de verkoopakte d.d. 6 oktober 1964 door notaris Catry te Wervik, van een perceel weiland, gelegen te Wytschate Sectie C. nr. 131/B, groot 87 aren 50 ca.;

Overwegende dat van de vordering randmelding werd gemaakt ten kantore der hypotheeken te Ieper op 12-5-1965, boek 4593, nr. 24;

Overwegende dat anderzijds zesde en zevende geïntimeerde, namelijk Joseph Mahieu en Irma D'Hoine, appellant vóór de eerste Rechter hebben gedagvaard ten einde de pachttopzeg door hen op 23-1-1965 betekend, geldig en van waarde te horen verklaren;

Overwegende dat de eerste Rechter beide vorderingen door eenzelfde vonnis beslechtte; dat hij de vordering in subrogatie ontvankelijk doch ongegrond en daarentegen de vordering in vanwaardeverklaring van pachttopzeg, ontvankelijk en gegrond verklaarde;

Overwegende dat geïntimeerden Bartier Andrée, Bartier Raoul en Bartier Denise, als erfgenamen van de intussen overleden oorspronkelijke verweerster, Mahieu Bertha, het

geding tegen deze laatste vóór de eerste Rechter ingeleid, thans als rechtsopvolgers voortzetten;

Overwegende dat, vooraleer over de van waardeverklaring van de pachttopzeg te oordelen, het nodig is na te gaan of appellant al dan niet een recht op subrogatie kan invoeren.

Overwegende dat Mahieu Bertha kwestieuze partij zaailand uit de hand verkocht aan zesde en zevende geïntimeerde zonder appellant de gelegenheid te geven een recht op voorkoop uit te oefenen of zonder dat de instrumenterende ambtenaar van de prijs en de voorwaarden kennis gaf aan de pachter, zoals voorzien bij artikel 1778ter B.W.B.;

Overwegende dat geïntimeerden thans voor het eerst opwerpen dat appellant geen pachter is;

Overwegende nochtans dat appellant de pachtprijskwitanties sedert 1961 voorelegt; dat tevens dient opgemerkt dat de kopers van het gepachte perceel pachttopzeg deden aan appellant en hem dagvaardden in vanwaardeverklaring van deze pachttopzeg, zodat zij het pachtcontract impliciet erkenden; dat dan ook zonder twijfel het pachtrecht van appellant vaststaat;

Overwegende dat het recht van voorkoop voor appellant door geïntimeerden betwist wordt op grond van het feit dat verkoopster en koper kinderen waren van twee broers, derhalve familie in de vierde graad, waardoor de pachter zou uitgesloten zijn overeenkomstig artikel 1778 sexes/2e van het burgerlijk wetboek;

Overwegende dat voormeld artikel het recht van voorkoop aan de pachter ontzegt ondermeer van verkoop door de eigenaars aan een neef of nicht;

Overwegende dat partijen het niet eens zijn over de betekenis van de woorden «neef en nicht»; dat deze immers zowel de vertaling zijn van het Franse «cousin et cousine» (vierde graad) als van «neveu et nièce» (derde graad);

Overwegende dat de Franse tekst van artikel 1778 sexes 2° van het burgerlijk wetboek spreekt van «neveu et nièce»; dat alle Franse woordenboeken deze termen verklaren als «fils ou fille du frère ou de la sœur», dus derde graad; dat dezelfde draagwijdte dient te worden gegeven aan de Nederlandse tekst;

Overwegende dat geïntimeerden in de verkoopakte, welke in het Frans is opgesteld, lieten vermelden dat de wet op de voorkoop niet van toepassing was «étant entendu que la venderesse et l'acquéreur sont enfants de deux frères»; dat zij evengoed hadden kunnen laten vaststellen: «étant entendu que la venderesse et l'acquéreur sont cousins et cousines»; dat zij alsdan duidelijk zouden vastgesteld hebben dat dit niet met artikel 1778 sexes/2° B.W.B. overeenstemde, gezien dit artikel spreekt van «neveu et nièce»;

Overwegende dat derhalve het recht op voorkoop en derhalve het recht op subrogatie voor appellant vaststaat; dat de leeftijd van appellant of de reden waarom

hij zijn recht van voorkoop invoert daar niets aan verandert, gezien dit door de wet niet is voorzien;

Overwegende dat daardoor ipso facto de pachttopzeg zijn waarde verliest;

Overwegende dat in deze omstandigheden, het hoger beroep gegrond voorkomt;

Om deze redenen

en gelet op artikel vierëntwintig der wet van vijftien juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

De Rechtbank,

zetelende in graad van hoger beroep en rechtdoende op tegenspraak; ale verdere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond; doet het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzende:

Verklaart de vordering tot subrogatie gegrond; zegt dat appellant in de rechten van kopers Joseph Mahieu en Irma D'Hoine zal gesteld worden;

Zegt voor recht dat partijen zullen gehouden zijn, binnen de acht dagen na aanzegging van dit vonnis, te verschijnen ter studie van Meester J. Thevelin, notaris te Mesen, ten einde er de akte te horen verlijden en deze te ondertekenen, waarbij appellant in de plaats zal gesteld worden van zesde en zevende geïntimeerde Joseph Mahieu en Irma D'Hoine en aldus eigenaar zal zijn van een perceel weiland, gelegen te Wytschate, Wijk C nr. 131/B, groot zevenëntachtig aren, vijftig centiares;

En, bij gebreke hieraan te voldoen, zegt voor recht dat dit onderhavig vonnis zal gelden als akte van eigendomsoverdracht en beveelt dat de heer Hypotheekbewaarder te Ieper zal gehouden worden van dit vonnis in zijn boeken over te schrijven, zoniet dat dit vonnis ten opzichte van derden als akte van eigendomsoverdracht zal gelden.

Zegt dat appellant zal gehouden zijn aan de kopers de prijs terug te betalen, die dezen hebben betaald en dat hij tevens zal gehouden zijn tot de verplichtingen die voor de kopers voortvloeien uit de authentieke akte van verkoop en tot de lasten waarin de kopers hebben toegestemd, voor zover deze waren ingeschreven of overgeschreven vóór de inschrijving van de eis;

Beveelt dat de verkoopprijs van 225.000 fr., zoals bedongen in de hogervermelde akte, zal gestort worden in de Consignatiekas te Ieper, indien geïntimeerden weigeren een geldig kwijtschrift ervan af te leveren onder aftrek van de gerechtskosten en eventueel de schadevergoeding;

Verklaart de vordering tot vanwaardeverklaring van pachttopzegging ongegrond;

Veroordeelt geïntimeerden solidair tot de kosten van het geding in beide aanleggen, uitgezonderd deze voortspruitende uit het verlijden der akte van indeplaatsstelling welke ten laste van appellant dienen te blijven.

20 JAAR VERENIGING VOOR DE VERGELIJKENDE STUDIE VAN HET RECHT VAN BELGIE EN NEDERLAND

De banden die tussen Noord en Zuid bestaan werden sinds de tweede wereldoorlog nauwer toegehaald en de chronologische samenloop der omstandigheden heeft gewild dat in 1967 heel wat uit deze samenwerking gegroeide initiatieven en instellingen konden herdacht worden.

Op het vlak van de juridische samenwerking kunnen o.m. vermeld worden: de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland en

de Beneluxcommissie voor eenmaking van het recht die beide in 1947 werden opgericht. Ook mag herinnerd worden aan de in 1967 herboren Vlaamse Juristenvereniging die van meetaf aan een actieve samenwerking met de Nederlandse Juristenvereniging vooropgesteld heeft.

In de beschavingsgeschiedenis van de mensheid valt het op dat de vooruitgang niet zelden geschraagd wordt door enkele individuele figuren, die, om het met Toynbee te herhalen «break the cake of custom». Deze individuele

aanbreng werd soms zelfs verstevigd door een vriendschap die het «idem velle atque idem nolle» tot verdragende realisaties wist om te zetten. Dit kan op de meest schitterende wijze geïllustreerd worden door de vriendschap Meyers-Van Dievoet, die gelijke tred hield met de evolutie van de betrekkingen tussen Noord en Zuid. Zij lagen aan de oorsprong van de oprichting van de reeds vermelde Beneluxcommissie en van de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland. Deze laatste vereniging herdacht tijdens haar 17de jaarvergadering te Gent op vrijdag en zaterdag 8-9 december haar 20-jarig bestaan. Prof. G. Van Hecke, voorzitter van de Belgische sectie, maakte dan ook dankbaar van de gelegenheid gebruik om hulde te brengen aan wijlen Prof. Emiel Van Dievoet die voor enkele maanden overleed. Staatsraad Beekhuis, voorzitter van de Nederlandse sectie, sloot zich bij deze hulde aan.

Sinds de oprichting mocht vastgesteld worden dat het pionierswerk van Meyers en Van Dievoet inmiddels navolging vond en dat geleidelijk aan, langs beide zijden van de grens tussen Noord en Zuid, juristen gevonden werden om verder de vergelijkende studie en eenmaking van het recht in België en Nederland door te zetten. Het verwondert dan ook niemand dat ter gelegenheid van de jaarvergadering in België de waardering ten aanzien van sommige voortzetters der traditie mocht worden uitgesproken en dat als blijk van deze waardering aan de Heren J.H. Beekhuis en J.M. Polak, respectievelijk voorzitter en secretaris van de Nederlandse sectie van de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, het commandeurschap in de Kroonorde door Z.M. de Koning is toegekend geworden.

Na deze algemene inleidende vergadering verspreidden leden en genodigden zich over drie secties, nl. de sectie Privaatrecht, die de precontractuele verhoudingen ontleeft (preadviseurs G. Schrans en H. Drion); de sectie Strafrecht waar de zedenmisdrijven werden besproken (preadviseurs J. Delva en J. M. Van Bemmelen) en tenslotte de sectie Staatsrecht waar de grondwettelijkheidscontrole van de wetten werd ontleed (preadviseurs P. Dumon en J.M. Jeukens).

Na de slotvergadering, tijdens dewelke de besluiten van de verschillende secties werden voorgelezen, mochten de deelnemers aanzitten aan een lunch die werd aangeboden door de Algemene Practische Rechtsverzameling en waar respectievelijk hulde werd gebracht aan de voorzitter van de vereniging «met de lange naam» en aan de voorzitter van de vereniging «met de lange arm».

Wanneer men het leven van deze vereniging overziet en terugblijkt op 20 jaar activiteit mag wel gezegd worden dat heel wat voortreffelijk werk werd gepresteerd, niet alleen door de degelijkheid van de preadviezen, de aangepastheid van de discussies, maar ook zeer dikwijls doordat hier ten dele de grondslagen werden gelegd voor verdere unificatie, zonder bovendien uit het oog te verliezen de vruchtbaarheid van de contacten tussen juristen uit de beide landen. Bij dit alles moet evenwel de bedenking worden gemaakt dat deze vereniging, wegens haar besloten karakter, waarvan het beginsel zelf werd ingegeven om redenen van efficiëntie in de discussie, zeer dikwijls aan hare verslagen en publicaties een even besloten karakter heeft verleend. Zonder aan de beslotenheid van de vereniging afbreuk te willen doen, mag toch de vraag worden gesteld of in de toekomst niet meer publiciteit voor de preadviezen zou kunnen worden gevoerd. Tenslotte moet betreurd worden dat van officiële zijde in ons land weinig steun aan deze vereniging wordt geboden. Tijdens de laatste jaren heeft men zich zelfs verplicht gezien beroep te doen op

financiële tussenkomsten van private verenigingen ten einde deze semi-officiële vereniging, bij gebrek aan voldoende overheidssteun, toe te laten haar activiteiten verder te zetten. Het ware wenselijk dat de overheid zich soms zou bezinnen over de betekenis van de overheidssteun minder in functie van het spectaculaire dan in functie van datgene wat op lange termijn rendeerbaar is.

M. STORME.

BOEKBESPREKING

Keurbibliotheek., Uitgegeven onder de wetenschappelijke leiding van Prof. A. W. Vranckx. - Strafrecht., Brugge, Die Keure., 1967.

Enkele weken geleden hebben wij de aandacht van onze lezers gevestigd op de merkwaardige uitgave van het Burgerlijk Wetboek door de Uitgeverij Die Keure te Brugge. Deze editie verscheen als eerste nummer van de Keurbibliotheek die wordt samengesteld onder de wetenschappelijke leiding van Prof. A. W. Vranckx, der Rijksuniversiteit te Gent. Wij wezen er vooral op dat deze werkelijk luxueuze uitgave op losse bladen, zodat zij steeds kan worden aangevuld, op de markt werd gebracht aan de spotprijs van 200 fr.

Dadelijk daarna is reeds het 2e nummer van de Keurbibliotheek verschenen onder de algemene titel *Strafrecht*. Dit werk bevat in de eerste plaats de thans officiële nederlandse tekst van het strafwetboek, zoals hij ingevoerd werd door de wet van 8 juni 1967, en verder eveneens de authentieke nederlandse tekst van het wetboek van strafvordering overeenkomstig de wet van 10 juli 1967.

Deze beide belangrijke codexen zijn hier thans in een definitieve nederlandse tekst verzameld en zij vormen aldus een onmisbaar instrument voor elke jurist die zich met strafzaken bezig houdt.

Verder komen in het verzamelwerk nog voor de teksten van de wet van 20 april 1874 betreffende de voorlopige hechtenis, van deze van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, van deze van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen en gewoonte-misdadigers en eindelijk de jongste belangrijke strafwet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

Elk Vlaams jurist die reeds zovele jaren gewacht heeft op de authentieke teksten van onze wetboeken, vindt hier thans al wat betrekking heeft op het strafrecht samengebundeld in een handig boekdeel dat uitermate geschikt is voor het praktisch gebruik.

Het is de verwezenlijking van een doel waarvoor hard gestreden en gewerkt is en het geeft ons een zalig gevoel thans deze authentieke teksten van onze wetboeken in zulk een mooie uitgave voor ons te zien liggen.

Wij kunnen slechts hopen dat de uitgeverij zeer spoedig de andere delen van de Keurbibliotheek zal laten verschijnen.

H. Adriaens., Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent. De erkenning en de bescherming van de titel van beroepsjournalist. — Administratief Lexicon., Brugge, Die Keure, 1967., 40 blz.

Prof. Adriaens, die reeds zovele belangrijke tractaten bezorgde voor het Administratief Lexicon heeft deze zo onmisbaar geworden uitgave verrijkt met een nieuwe verhandeling over de erkenning en de bescherming van de titel van beroepsjournalist. Het geldt ditmaal een commentaar op de wet van 30 december 1963 die de

nieuwe regeling op dit gebied voorziet en op de uitvoeringsbesluiten die ingevolge deze wet werden genomen.

Na enkele algemene beschouwingen over de doelstellingen van de wet in het algemeen onderzoekt de auteur eerst uitvoerig welke de voorwaarden zijn tot het verkrijgen van de titel van beroepsjournalist. Niet alleen zijn er vereisten van ouderdom en van bezit van burgerlijke- en politieke rechten, doch het beroep dient uitgeoefend te worden als hoofdberoep en tegen bezoldiging. Het moet daarbij uitgeoefend zijn geworden sedert 2 jaren. Eindelijk is het vereist dat de belanghebbende zou erkend zijn door de door de wet ingestelde Commissie.

De titel van beroepsjournalist eenmaal toegekend, kan ook teruggetrokken worden. De wetten en besluiten voorzien een hele reeks bepalingen betreffende de procedure die zal dienen gevolgd te worden zowel voor het verlenen als voor het intrekken van de titel van beroepsjournalist, bepalingen die door schrijver ontleed worden.

Daarna wordt de lezer ingelicht over de identificatie-documenten en -kentekens die aan de journalisten worden afgegeven, de perskaart, de insignekaart, het doorgangsbewijs voor persauto en het auto-insigne.

Dezelfde problemen worden dan nagegaan in verband met de leden van de periodieke pers voor gespecialiseerde informatie.

Zoals dit steeds het geval is bij Prof. Adriaens vinden wij hier een volledige, klare en zakelijke uiteenzetting, waarin men alle gegevens vindt die van enig belang kunnen zijn.

Deze verhandeling volledigt op gelukkige wijze het uitstekend Administratief Lexicon.

Karel Costenoble., Civiele bescherming. — Administratief Lexicon., Brugge, Die Keure, 15 blz.

Over de Civiele Bescherming heeft de heer Karel Costenoble een bondig tractaat geschreven voor het Administratief Lexicon.

Hij onderzoekt de historische wording van deze instelling en de structuur ervan zowel in nationaal als in provinciaal verband, waarbij de vereiste gegevens verstrekt worden over het Nationaal Centrum, de mobiele colonnes en de Nationale School.

In een 2e titel wordt gehandeld over het personeel der civiele bescherming : het kaderpersoneel en verder het voltijds- en niet voltijds tewerkgesteld personeel.

Bijzondere beschouwingen worden gewijd aan de gewetensbezwaarden die ingevolge het K.B. van 8 september 1965 bij de civiele bescherming werden ingedeeld.

Dit beknopt tractaat heeft al de hoedanigheden die wij gewoon zijn te vinden in de trefwoorden van het Administratief Lexicon en vormt er een uitstekende aanvulling van.

† **Mgr. J. Maisin., De Verenigingen zonder Winstoogmerk.** 3e uitgave, bijgewerkt en aangevuld door Dr. J. Lindemans, docent aan de R.K.-Universiteit te Leuven en Lic. L. Vandeneede, Brussel., Interdiocesaan Centrum., 1967., 208 blz.

De 2 eerste uitgaven van dit uitstekend werk hebben grote diensten bewezen. Het was er de betreurde auteur Mgr. J. Maisin, Secretaris van het Aartsbisdom Mechelen, om te doen geweest vooral een praktische handleiding te bezorgen aan de personen die een rol spelen in de verenigingen zonder winstoogmerk. Dit doel heeft het boek op uitstekende wijze vervuld.

Mr. J. Lindemans, Docent aan de Katholieke Universiteit te Leuven, die reeds de 2e uitgave bewerkst. had,

heeft thans, na het overlijden van de oorspronkelijke auteur, ook deze 3e uitgave in druk gegeven.

Het werk werd volledig aangepast aan de jongste gegevens van wetgeving en jurisprudentie.

Wat de wetgeving betreft is deze vooral gewijzigd geworden op fiscaal gebied. De nieuwe bepalingen van de belastingwetten betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk hebben dan ook het voorwerp uitgemaakt van een volledig nieuw geschreven 3e deel van de hand van de heer licentiaat L. Vandeneede, die van de fiscaliteit der V.Z.W. een grondige studie heeft gemaakt van meer dan 100 blz. Dit brengt het boek thans volledig op de hoogte van de meest recente vereisten en zijn bruikbaarheid en zijn nut zullen daardoor nog groter zijn dan vroeger. Zulks is ook het geval door de formulieren die in het boek zijn ingelast en die aan de belangstellenden bijzonder welkom zullen zijn.

BALIELEVEN

Plechtige Openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen.

Op zaterdag 21 oktober 1967 hield de Conferentie van de Jonge Balie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen haar plechtige openingszitting in de correctionele zittingszaal van het mooie Gerechtshof te Mechelen.

De ruime zittingszaal was volledig volgelopen toen de Voorzitter van de Conferentie, Meester Pierre Smits, de aanwezigen verwelkomde, waaronder de Heer Minister Vanderpoorten en talrijke hoge magistraten en hoogwaardigheidsbekleders.

Na zijn inleidende rede gaf de Voorzitter het woord aan de redenaar, Zijn Excellentie de heer Gaston Eyskens, gewezen Eerste Minister, Minister van State en Professor aan de Katholieke Universiteit te Leuven, die als onderwerp behandelde « Welvaart en Cultuur ».

Deze rede stond op een zeer hoog peil en boeide ten eerste de toehoorders. De spreker opende zeer ruime en voor velen volledig nieuwe horizons in verband met de wisselwerking tussen Welvaart en Cultuur en oogste dan ook een buitengewoon succes.

Na deze schitterende uiteenzetting werd de slotrede uitgesproken door de Stafhouder Meester Van de Werf.

Deze zeer geslaagde zitting werd besloten met een receptie in de prachtige Troonzaal van het Gerechtshof te Mechelen waar nog lang van gedachten werd gewisseld.

Zeër zeker een heuglijke dag voor de Mechelse Balie, en een luisterrijke openingszitting.

Plechtige Openingszitting van La Conférence libre du Jeune Barreau de Liège.

Op 18 november 1967 had in het prachtige gerechtsgebouw van Luik — ancien Palais des Princes-Evêques et des Etats — de plechtige openingszitting plaats van la Conférence Libre du Jeune Barreau de Liège.

Na de traditionele dodenhulde bij het Monument der Magistraten en Advokaten, heette de Voorzitter, Meester R. Rasir, in de Assiezenzaal de zeer talrijk opgekomen personaliteiten, de magistraten en vertegenwoordigers van de vreemde en binnenlandse balies en zusterconferenties op een hartelijke wijze welkom ; speciaal dient hierbij vermeld dat hij er prijs had op gesteld zijn Nederlandse en Vlaamse gasten toe te spreken in hun eigen taal.

Vervolgens leidde hij in geestige bewoordingen de ope- ningsredenaar in: Meester Michel Franchimont, die als onderwerp van zijn spreekbeurt had gekozen: « Et de- main, la justice... » De redenaar was de zoveelste om zijn bezorgdheid uit te drukken voor de toekomst van het recht en de rechtsbeoefenaar ten overstaan van de snelle evolutie van de techniek en de andere wetenschappen. Wil de jurist de positie behouden die hij tot heden in de maatschappij heeft bekleed zal hij zich dringend hoeven aan te passen en daartoe gebruik moeten maken o.m. van de middelen die hem door de techniek worden geboden.

Dit nochtans reeds veel behandelde onderwerp kon een aandachtig gehoor ten zeerste boeien door de originele stijl waarin het behandeld werd aan de hand van een diepdoordachte dokumentatie en de spreker oogstte dan ook aan het einde van zijn uiteenzetting een uitbundig applaus.

Nadat de heer Stafhouder Meester Jamar de Bolsée de traditionele repliek gegeven had werd een grandioze receptie aangeboden in de zaal van de Tuchtraad, weleer de Troonzaal; mogelijk heeft de champagne, die aldaar overvloedig vloei- de, wel een of ander belet volle oog te hebben voor de prachtige wandschilderingen van deze zaal, — in de Tuchtraad zetelen is te Luik alvast een genot.

's Avonds werden alle gasten met taxi's of wagens van de Luikse confraters afgehaald aan hun hotel en naar de salons van het Casino « Paradou » te Chaudfontaine ge- voerd. Daar had een banket plaats dat uitmuntte op alle punten: geen tafelspeechen, voortreffelijke spijs ende drank en, last but not least, een « formidabele revue ».

Proficiat Luik!

F.M.

MEDEDELINGEN

EUROPA-COLLEGE TE BRUGGE

Het Europa-College te Brugge deelt ons het hieronder- taand programma mede van het

Colloquium betreffende de Openbare Onderneming en de mededinging.

(De artikelen 37 en 90 van het E.E.G. Verdrag en hun betrekking tot de mededinging.)

dat zal plaats hebben van 4 tot 6 april 1968 (Secre- tariaat : Europa-College, Dijver 11, Brugge).

Ontwerp van programma.

Donderdag, 4 april 1968.

Morgen: De in de artikelen 37 en 90 van het E.E.G.- Verdrag beoogde ondernemingen.

- Het openbaar bedrijf.
- De onderneming waaraan bijzondere of uitsluitende rechten verleend zijn.
- De onderneming belast met het beheer van diensten van algemeen economisch belang.
- De onderneming die het karakter draagt van een fiscaal monopolie.
- Nationaal monopolie van commerciële aard en het door een Staat gedelegeerd monopolie.
- De instelling waardoor aan een Lid-Staat het mees- terschap voorbehouden wordt over de invoer of de uit- voer der Lid-Staten.
- Synthese en vergelijking van deze verschillende be- grippen met het begrip « onderneming » in de zin van het artikel 85 § 1. E.E.G.-Verdrag.

Voorzitter: De Heer J. Lassier, Advocaat bij het Hof van Beroep, Parijs (aanvaard).

Verslaggever: De Heer P.-A. Franck, Advocaat bij het Hof van Beroep Brussel, Voorzitter van de Internationale Liga tegen de onrechtmatige mededinging (aanvaard).

Namiddag: Regime voor de artikelen 37 en 90 E.E.G.- Verdrag.

Van 15 tot 17 uur: I. Artikel 90.

— Inventaris van de door artikel 90 § 1 gestelde proble- men van economische en juridische aard.

— Draagwijdte van artikel 90 § 2.

Voorzitter: De Heer B. Börner, Professor an der Uni- versität Köln, Direktor des Instituts für das Recht der Europäischen Gemeinschaften (aanvaard).

Verslaggevers: De Heer A. Pappalardo, Ambtenaar afde- ling Concurrentie, E.E.G.-Commissie (juridische aspecten) (aanvaard).

De Heer J. Houssiaux, Professor aan de Faculteit der Rechten en Economische Wetenschappen, Universiteit Nancy (economische aspecten) (aanvaard).

Van 17 tot 19 uur: II. Artikel 37.

— Draagwijdte voor de aanpassingsplicht en van de Stand-still clause.

— Eventuele bijdragen van de communautaire en natio- nale rechtspraak.

— Vergelijking van het regime voor artikel 37 met dit van artikel 90.

Voorzitter: De Heer R. Franceschelli, Professor aan de Staatsuniversiteit van Milaan (uitgenodigd).

Verslaggevers: De Heer C.A. Colliard, Professor aan de Faculteit der Rechten en Economische Wetenschappen Pa- rijs (juridische aspecten) (uitgenodigd).

De Heer M.R. Jochimsen, Professor aan de Universiteit van Kiel (economische aspecten) (aanvaard).

Vrijdag, 5 april 1968.

Morgen: De openbare onderneming ten aanzien van de concurrerentie in Groot-Brittannië en in de Oosteuropese landen.

Van 9 tot 11 uur: I. In Groot-Brittannië.

Voorzitter: De Heer K. Simmonds, Director of the Bri- tish Institute of International and Comparative Law (aan- vaard).

Verslaggever: De Heer J.D.B. Mitchell, Professor van Grondwettelijk Recht Edinburgh (aanvaard).

Van 11 tot 13 uur: II. In Oosteuropese Staten.

Voorzitter: Professor K. Skubiszewski, Faculty of Law, University Adam Mickiewicz, Poznan (uitgenodigd).

Verslaggever: De Heer Kamiel Knap, Professor aan de Universiteit van Praag (aanvaard).

Namiddag: De artikelen 37 en 90 ten aanzien van een regime van onvervalste mededinging.

Van 15 tot 17 uur: I. De publieke sector en de markt- economie.

Voorzitter: De Heer J. Basyn, Voormalig Minister, Ad- vocaat bij het Hof van Beroep (aanvaard).

Verslaggevers: De Heer J. Kaiser, Professor aan de Universiteit van Freiburg (Juridische aspecten) (uitge- nodigd).

De Heer A. Marchal, Professor aan de Faculteit der Rechten en Economische Wetenschappen Parijs (econi- sche aspecten) (aanvaard).

Van 17 tot 19 uur: II. De publieke sector in het raam van een nationaal plan.

Voorzitter: De Heer M. Gaudet, Directeur Generaal van de juridische diensten van de E.E.G.

Verslaggevers: De Heer G. Nicolaysen, Universiteit Hamburg (juridische aspecten) (aanvaard).

De Heer A. Scotto, Professor aan de Universiteit L. Bocconi, Milaan (economische aspecten) (aanvaard).

Zaterdag, 6 april 1968.

Morgen: De artikelen 37 en 90 ten aanzien van een regime van onvervalste mededinging (vervolg).

III. Weerslag op de concurrentieregels en van art. 222 op de nationalisatiemogelijkheden van economische bedrijfstakken.

Voorzitter: De Heer I. Samkalden, Burgemeester van Amsterdam (uitgenodigd).

Verslaggevers: De Heer A. Deringer, Lid Europees Parlement en Bundestag, Advocaat Bonn (aanvaard).

De Heer L. Ferrari-Bravo, Professor aan de Faculteit der Rechten, Universiteit Bari (aanvaard).

Namiddag: Slotzitting onder Voorzitterschap van dhr Jean Rey, Voorzitter van de Commissie van de Europese Gemeenschappen en Voorzitter van de Beheerraad van het Europa-College.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie: jg. 1967 - nr. 10:

Wetgeving.

Tijdschrift voor Gemeenterecht: jg. 1967 - nr. 11:

Gemeenteverkiezingen. — Zegelrechten. — Gemeentebelastingen. — Intercommunalen. — Gemeentelijk onderwijs. — Onverenigbaarheden. — Openbare onderstand. — Commissie van Openbare Onderstand.

De Gemeente: jg. 1967 - nr. 11:

Peeters J., Het ontstaan en de evolutie van de Sociale Dienst der stad Halle. — Verhasselt J., Verzorg uw taal: Cultuurcentrum. — Cultureel Centrum.

Intercommunale: jg. 1967 - nr. 1:

Interview met Voorzitter Flamme. — Intelouest. — Intermixt op de goede weg. — Gesprek met de heer Vanderpoorten. — Vandeweghe A., Intercommunalisering van commissies en diensten van openbare onderstand. — de Bethune E., De gemeenten in deficit.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift: jg. 1967 - nr. 1-2:

Onroerende verrichtingen als bedrijfsactiviteit.

Nederlands Juristenblad: jg. 1967 - nr. 42:

Polak J.M., Twintig jaar Belgisch-Nederlandse samenwerking op het gebied van het recht. — De Vries O.C., De doelmatigheid van de controlestelsels van de I.A.E.A. en Euratom mede gezien in het licht van het Ontwerp-Verdrag inzake de non-proliferatie II, (slot). — Cohen Jehoram H., Wie vergist zich in artikel 4.3.1.8.? — Fortuyn G.B., Aanmonsteringsbeleid (2). — Langemeijer G.E., Nederlands-Duitse Juristenbijeenkomst. — De Vries J., De belastingbetalers moeten zijn gezin onderhouden. —

Tripels L.M.A., De wettelijke bepalingen over intressen dienen spoedig te worden aangepast aan de veranderde omstandigheden.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie: jg. 1967 - nr. 4974:

Polak J.M., Twintig jaar Belgisch-Nederlandse samenwerking op het gebied van het recht.

Ars Aequi: jg. 1967 - nr. 9:

Brinkhof J.J.M., Het agonale karakter van de oude rechtspraak of de dubbele gerechtigheid. — Redactie. — Enkele privaatrechtelijke arresten van de Hoge Raad in 1965. — Schermers H.G., Antwoord op de rechtsvraag van mei 1967.

Arbitrale Rechtspraak: jg. 1967 - nr. 559:

Zonderland P., Artikel 1639w B.W. als arbitragespook.

De Gerechtsdeurwaarder: jg. 1967 - nr. 9:

Teekens M., Het proces-verbaal van constatering. — Pape L.K., Vrouw weigert afschrift dagvaarding aan te nemen. — Verhagen G.G.M., Is de afschaffing van de formaliteit van registratie voor deurenwaardersakten werkelijk in zicht?

Journal des Tribunaux: jg. 1967 - nr. 4595:

Van Fraeyenhoven G., Le nouveau régime de taxation des plus-values foncières.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités: jg. 1967 - nr. 9:

Moins J., Trois années d'application de la nouvelle loi organisant la prévention et la réparation des maladies professionnelles en Belgique.

Mouvement Communal: jg. 1967 - nr. 11:

Viseur G., Conférence de l'U.I.V. sur le thème « Amalgamer ou coopérer » (Stockholm - septembre 1967). — Lambotte C., Dispositions des arrêtés de pouvoirs spéciaux intéressant les communes (1re partie).

Recueil Dalloz Sirey (Parijs): jg. 1967 - nr. 41:

Darrida F., Le droit de poursuite individuelle des créanciers titulaires d'une sûreté réelle spéciale, dans le régime judiciaire et la liquidation des biens.

— jg. 1967 - nr. 42:

Plaisant R., Le principe de la territorialité des brevets d'invention et le Traité de C.E.E.

La Revue Administrative: jg. 1967 - nr. sept.-oct.:

J.C., Note à propos du VIe Plan. — Zorgbibe C., Le budget, moyen de contrôle de l'exécutif. — X., Dimensions et diversité du groupe des Charbonnages de France. — Thuillier G., La « France Administrative » de Van Tenac (1840-44) (I).

Der Staat: jg. 1967 - nr. 4:

Boldt H., Der Ausnahmezustand in historischer Perspektive. — Oppermann T., Deutsche und europäische Vergassungsrechtsprechung. — Heinze C., Der Sachverständigenrat zur Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung und die Umbildung der Verfassung. — Hauser O., Preussischer Verwaltungsstil im 19. Jahrhundert.